

שאול טשרניחובסקי.

ספר האידיאות

הוצאת „מוריה“ / ירושלים / ברלין / אודיסה

ברלין, תרפ"ב

ת כ ן

3	מוצאי שבת
6	הקפות
9	לביבות מבושלות
20	ברית מילה
39	ברלה חולה
48	כחם היום
59	הכף השבורה

מוצאי שבת.

(אידיליה).

ירקתי מערב תבשרנה
תחת ערמות-הסו,
רשף-השמש האחרון
לוחש, ורוצה, ונס.

קהל-המון צללים נחפזים
ללבוד היער הקט,
רוח מתלמי האחו
קאה מתננקה בלט.

בוכב-הערב - שור! - יהל,
קאלו הוא רוסק בקים
מלא על גדותיו מירקהב,
עומד מנעפו ונס.

מלארדו חרמש הסהר,
נבט לארץ ודל,
שירת הערב הנעיקה
צפצפה צפור ותכל...

הגה הבריקו עפעפיר
בוכב ושני יש לו...
- הבה, נתפללה יחדיו
אתרי חקינו עד פה.

לאט לנו תפלת הקרב!
נוסיה לקדש מחול:
נפשות החטאים תגנה
מעבודתן מתמול.

נבר עמיתו כי יעשוק,
אדם כי יחטא לאל —
ששת ימי השבוע
נפשו במשכנות-הליל.

בגיא-הגיהנום תענה,
תענה בו אחרי מות.
ערב השבת כי יבא —
יבא ויראה האות:

שערי גיהנום הנורא
פתוחים לרוחה, וברום
ירעם קול אדיר, קול איום:
הרף, כי שבת היום?

בגיא המחשבים ואבדון,
מדורות הקרח והאש,
יחדד הקול מבשר חפש,
רנת הקסם ליש.

יחדד אל נפש, שהצית
שסק אקורי ביה אש.

קרנת ארזלים יריע
ויאמר לשסק: החרש.

חזוד אל לב שוגא בריות,
לב זה, שקסא מקור, —
וריס האביב ובקסיו
יביא עם התקוות ואור.

ורקבות לבות נשקרים,
רצוצים, שלא קיו קום,
שירת התקנה יריעו
ממסמני היקום

רומה ורומה יריע
קול לב מתבוסס בדם...
תסת ועדן: חזרדון...
מלה, כי תחיל, הים?...

דוקם ינמו הצללים
נונים כי סנה היום...
תמלת ישראל בלחה
נגעלו שערי התהום...

ברוך המעריב ערבים,
מבדיל בין קדש לחול...
לאט לנו: גם, יהי נעם
נשיר, נריעה בקול.

.1897

הַקְפּוֹת.

ובבית המדרש רב נדחק,
החם מה רב והנהרה!
ומלא הוא מטה אל פה,
ומלאה העזרה.
והשאון הולך הלך ורב:
בזער נדחק וקדשכ,
לא גקה גם המורה.

ומלני אור נששכים על
כל פנה ואם עזובה
מפנים נה, ממנורת-בדיל,
מתוך כל חרסית נקובה.
וקול אומר: קום, התזן, קרא!
ונדה הנערים הנה בא –
יהודים קטנים, נאים.

הם הולכים תרש, הולכים לאט –
החלוצים הראשונים:
בידיהם דגלים: גם וגם
ותפוחיו האדמונים.

מידו הגר על ראש הגום,
השח, הנע מעת אל עת,
גם קרן עור פנימו.

והמזן בא, המזן שר,
ה.עזורים נשאו קולם;
הנבאי שר והנזקר שר,
אתריהם כל ה.עולם:
ט-רה-ר-רה ובים-בם-בם!
כל חוט ורצון באשר הוא שם,
אפילו הרב מטעם.

ועם ספר-תורה הגה קהל
הכבדים והלונים
בקתנות שש ובקתנות זיו,
ונגנים מאד מפליאים.
ועל עטרות קסף ועטרות פז
בצלצל עלו, בצלצל עז
יריעו הרמונים.

הנשאים הזלכים תרש, לאט,
מפלינים קורמי אדם,
שאומרים בם ונושקים בדם
לספר-תורה בדם:
- וראיתם חיים שנה זו!
- גם אתם שלום רב חזו!
אף קול הבתולות עולה.

הן עומדות צפופות זו אל זו,
הקריות אל הנאות,
צל עמוד שח, על ספקל נע,
והבית אך גן סלאות:
עינים קחולות, עיני-שחור,
וקצין האפר, רבות אור,
ולחי - מפוח רצון.

הבית קלא אור נחם
וניל וצחוק ורננים:
זה שח, זה שר, זה מכה: הם!
וצוהלים קל-סנים.
והמון שר, המון בא:
הוי, עוזר דלים, הושיעה נא!
והעם המבקשם עונה.

חידלברג, 1901.

לְבִיבוֹת מְבַשְׁלוֹת.

(אידיליה).

I.

אָבן בְּקָר, שְׂאִין דְּנִקְחוּ רַבִּים, אֵן הִיָּה
וְרֵאשׁוֹן בְּחֻדְשֵׁי הָאָבִיב, הַנְּאִנָּה עַל שְׂדֵמוֹת אוֹקְרִינָה,
שְׂדֵמוֹת וְשַׁרְבוֹת נִרְחִבוֹת בָּיָם! — וּמִי זֶה הָרֵאשׁוֹן,
רֵאשׁוֹן לְכָל, אֲשֶׁר רָאוּ אֶת חֲמֵדַת הַבְּקָר הַרְעָנָן,
עוֹדוֹ רוֹחֵץ בְּפֶלֶל וְהִלָּל בְּדֹשְׁמֵר עוֹד מִבְּהִיק,
בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְהַשְּׁעָה? — עֲפֵרוֹנִי — הוּא הִיָּה הָרֵאשׁוֹן!
וְעֵלָה עַל קְנָסוֹ אֵל עַל וְהַמְסִיר מִשָּׁם מְנַיְנוֹתָיו,
מְסִיר הַקִּיקְלִים בְּנָג, וְעַל פֹּאֲרוֹת הַסְּבָרָה הָאֲנֻקְוִרִים. —
שְׂנִיָּה אֵן תְּקִיץ מִשְׁנֵתָה הַחֲסָה וְלוֹחֲטִים סְנִיָּה:
בוֹשָׁה כִּי אַחֲרָה קוּם, נִחְסָנָה הִיא אֵל עֲבוֹדְתָהּ,
לְעֵבִיר מִכְחוֹל עַל אֵיץ וְלִשִׁים בְּפוּךְ קִנְרָה צְפֹרֶת,
לְסַלֵּסל בְּרֵצִי נֵל נִדַח, קִשְׁקֵשֵׁי הָאֲקוּנוֹם לְהַסִּיז,
לְהַחֵם בִּיֵּצִי הַצְּפֹרְדָּעִים בְּסִמְרָה קִנְרָה וּבְצָה.
שְׁלֵחָה כּוּ מִקוּץ לְדְבוֹרִים: הַקִּיצוֹ יִשְׁנִים וּמְזוֹרָה
בְּנִרְגִיר שֶׁל דָּגָן שְׁפֵנֵר. — וְשְׁלִישִׁית גַּעֲרָה הַזְּגִנָּה
נִיטָל, אֵלמֵנַת הַרֵב, וְהַתְּקַח עֵינֵיהָ הַמְּאִירוֹת.
צַחִים וְקִלִּיר־הַתְּכֵלֶת, בְּאֵין זָכָר לְעֵב קָל בְּמֵרוֹם,
הָאֵהִילוֹ שָׁמַיִם, וְעִמוּסֵי עֲשָׂבִים רַעֲנָנִים,
סִקְחוּ זֶה עִתָּה עֵינֵיהֶם, הַבְּרִיקוּ הַמְּגִרֵשׁ וְהַשְׂדֵמָה:

ושלֹה חולֶמֶת כִּפְלֵי, הוֹמִית בֵּית-מִקְדָּשׁ שְׁשָׁמִם,
כִּאלֹ שָׁמַיִם לָרוֹם וְהָאָרֶץ מִתַּחַת בְּתַמְהוֹן
הִכּוּ לַמְרָאָה הָיוּ וְתַמְהִיִּם בְּעֵצָמָם עַל יָסָמִם.

מִהֲרָה נִיטֵל וְתִקָּם מֵעַל מִשְׁתָּהּ הַחֲמָה
(הַיְתָה מִתְבַּשֶּׁה בְּשִׁמְיָהּ וְאִם עָבְרוּ כִּבְרֵי יָמֵי צְנָה),
נִטְלָה יְדִיָּהּ בְּסִפָּל נַחֲשֵׁת בֶּן יְהוֹתָיִם.
עֲתִיק הָיָה הַסִּפָּל מְאֹד, כִּבְד־מִשְׁקָל וּמוֹצֵק,
מִכְרִיק וּמִזְהִיר, כִּבְאֵ מִמְרוֹק בְּלִבְנֵה הַבְּתוּמָה
(הַדּוֹרוֹן לָהּ הָיָה מֵאֵת הַיְהוּדִתָּהּ, עָלֶיהָ הַשְּׁלוֹם,
וְנִתְנָה לָהּ אוֹתוֹ בַּיּוֹם חַג בְּלוֹלוֹתֶיהָ לְזִקְרוֹן,
כִּלִּי מְאֹד יָקָר — וּבְדִיל מֵאֵז אֶךְ שְׁעִמִּים צְפוּהוּ).
לַחֹשׁ לְשִׁפְתֵי הַזְּקֵנָה, כִּי אֵת תְּפִלוֹתֶיהָ הַתְּפִלָּה
תִּרְשֵׁ וּבְדִרְבָּה יוֹם יוֹם, וְעִינֶיהָ צוֹחֲקוֹת וּמְאִירוֹת;
נִדְמָה לָהּ, כִּאלֹ הַיְקוּם בְּאַחֲזוֹק־סוּן יִקְדְּמֶנָה הַפֶּסַע
וְהַכֵּל שְׁמֵחַ וְשֵׁשׁ עַל שְׁפֵעַת-הַחַיִּים וְיָסָמִם.
וְתִרְשֵׁ תְּפִלָּתָהּ תִּכְבֶּלָה כִּבְרֵי הַרְגִישׁ בָּהּ חֲתוּלָה הַבְּרָד,
נָח לְרִנְגִלֶיהָ וּמִלֵּל בְּתַחֲנוּנִים וּמִלֵּקֵק שְׁמִלְתָּהּ;
בְּשָׂרוֹ כֹּחַשׁ מִשְׁמֵן וּשְׁעָרוֹ הוֹלֵךְ וְנוֹשֵׂר
(וְהַיְמִים יָמֵי הַחֲתוּלִים וַיִּלְלֵם נִשְׁמַע בְּלִילוֹת).
אִי לָהּ, וְקוֹן מִשְׁתַּטְּהָ! — תִּתְרַעַם עָלָיו הַזְּקֵנָה, —
וְתִרְשֵׁ שֶׁל דוֹד מִלְּאָה חֶלֶב וְתִתֵּן לְחֲתוּלָה הַבְּרָד,
וְלִקְקָה הַחֲסִיָּה בְּתַמְבּוֹן, כִּי רַעְבָּה מִלֵּיל גְּדוּדֶיהָ.

רְאֵתָהּ נִיטֵל חֲתוּלָה הַלּוֹקֵק הַחֶלֶב וְהַרְגִישָׁהּ
שְׁתָּאִם בְּנִפְשָׁהּ נִם הִיא תְּאוֹת-הָאֵכֵל, וּבְאִפְסָהּ
רִים שֶׁל לְבִיבוֹת אֵז בָּא, לְבִיבוֹת מְמִלְאוֹת בְּגִבְיָנָה

ורוחצות בזבדה - והאד עולה בשיר מן הרוחחים.
 בתצחוק על שפתי הזגנה, כי צחקה בלבה על עצמה:
 אותו החשק מגין? - ותשם פשמה למרתף,
 מרתף הקצר, כי שם הנבינה וכדי הזבדה.
 היא עוד במרתף העמק - ופתאם קול נבחת הקלב
 צנרם האון מאד ועוד קולו של אדם בדרו:
 סור לך, סור, בכור-שמן? - והקול קול דומקה בבוזאה,
 אפם לא עמד סירקה מנבוח: אז תרים דומקה
 מקלה, גוע לח רך, על נבו של אותו הקלב
 והיתה פניעתה מאד רעה בארכובתו הזנומה:
 התחיל בוכה מאד מעצמת מכאובו - ויגם,
 תחוב ונבו המדלדל בין רגליו והוא מדדה על שלש.
 וצאה כרנע גם ניטל לקדם פני אותה הנויה.
 - צפרא שקא לך, ניטלי? - סמן טוב לך, ראי נא:
 הגה בדי קלי מלא וכה פנשתיה, דומקה?
 - שלום לך, ניטלי יונתי? - וסעמד דומקה את מקלה
 בפנת הסדר הקט, שהיה גם סדר-לבשול, -
 הינו הך, ובריאותך? - שיניך הרואות, דומקה:
 בחסדי רבונ-של-עולם אשרך נרבי לאפי.
 לאן ישאוך רגליך? - אל בית-התפלה אנכי,
 והגה גם חלב בכד וכבר-הלסם, הכאתי
 לאבא בפילי בקני. - הוי, הוי, דומקה, מה חג זה?
 - הינו הך, ניטל, אמו מלתא וזרתא היום?
 היום. מיכולה הקטן? שכחת? ואולם גם משלנו
 רבים וכן שלמים כיום השדה הם יוצאים בתנים.
 אפסה אמינה מעם. מי בא אל עבודת המנוך?
 ישישים שנים ושלוש זקנות, קל עדם בחיים:

כח כָּבֵד אֵין לְהַתְּנִיחַ בְּעוֹלֵי־הַיָּמִים הַחֲצוּפִים.
 אֵלֶּה הַקְּטָנִים – קָל קִלְכֵּלֵב, כִּי תֹאמְרוּ לוֹ: לֵךְ אֶל הַתְּפִלָּה, –
 חוֹרֵץ לְשׁוֹנוֹ מִיָּד; סוֹרֵי! מַה יוֹם מִיּוֹמִים?
 הוֹלֵךְ וּפּוֹחַת הַדּוֹר, גַּם כְּתָלֵי הַמִּנְזָר מֵה־נוֹנִים!
 בְּבוֹאֵי כְחָצֵר – מִי שָׁם? עוֹר, פֶּסֶת, וְעוֹד וְלִפּוֹן,
 כְּתָלֵי־הַבַּיִת הַנוֹנִים, וְאַבָּא בְּסִילֵי בְּתוֹךְ.
 וְנוֹנָה גַם קוֹל הַפְּעֻמוֹת, בְּמַבְבִּים אֶת עֵזְבוֹן־הַקֶּדֶשׁ.
 וְהִנֵּה גַם מִשְׁלָכֶם מֵיָנִים הֵם וְאַפִּיקוֹרְסִים,
 אוֹכְלִים קָל סְרָפָה וְחִזֵּיר וּמַעְלִים עֵשֶׂן בְּשֵׁבֶת.
 יְלִידָה הֵייתִי, וְכוֹרְנִי: שֵׁבֶת – וּמֵתוּ הַחַיִּים,
 שְׁלֵנָה וְשִׁקְטָה בְּשׁוֹק, בְּמַעַמ אֶחָזוֹנִי חֲרָדוֹת.
 עֵתָה – חֲרָפָה הִיא וְלֹא קְלוּם, שֵׁבֶת – וְסָחַר וּמְכָר.
 בּוֹשָׁה אֲנִי – אֲנִי, חֵי רֹאשִׁי, מְלֻבָּא בְּשֵׁבֶת
 לְקַנּוֹת דְּבָר בְּחֻנַּת־יְהוּדִית, הֵינּוּ הֵךְ, נִיטְלֵי.
 תְּלַמֵּן הַפּוֹחֵר בְּצִאֵן, אֵךְ שֶׁלֶשׁם הִיָּה אֶצְלָנוּ,
 קוֹנָה וּמוֹכֵר בְּחָג. – וְלָמֵן! – אֶמְרֵתִי – הָאִמָּנָה
 מִשְׁלָה אֶת גַּמְשֵׁךְ אֶתָּה, כִּי לְעוֹלָם תִּחְיֶה וְלֹא תָמוּת?
 וְאַל־הִיכֶם מַה יֹּאמֵר? הַאִינְךָ יָרָא אֶת דֵּינִי? –
 שֵׁבֶת הַיּוֹם? וּמַה שָׁח? אֵל בְּנֵי אֲנִי יִמְנֶה נֶה וְלָמֵן
 וְאוֹמֵר לוֹ: גְּרִיזָה! הִישׁ אֶת גַּמְשֵׁךְ לְחַת אֶת אִמָּךְ,
 וְהִיטָה הִיא לָנוּ לְרַב? – חֵי רֹאשִׁי, כֹּה אָמַר הַחֲצוּפִי.
 הֵינּוּ הֵךְ, וּמַה אֶת? וּמַה קֵּךְ הַנְּבִינָה וְהַזְּבִדָּה?
 בּוֹשָׁה נִיטְל עֲנָתָה: גַּמְשִׁי בַל אֲדַע... בָּא רִיחַ
 לְבִיבוֹת בְּאִפֵּי וְכֵךְ לֹא יִכְלֹתִי לְמִשׁוֹל בְּרוּחִי:
 הֵינּוּ דְאָמְרֵי אִינְשֵׁי: דִּזְמָה וְגוֹן לְיִלְד.
 רַבּוֹת יְהִיָּה הָאָדָם וְנִבְעַר־מִדַּעַת לְקַבֵּר
 יוֹכֵל... – וּבְאוֹתוֹ הַרְגַע בָּא אֶלְצוֹל פְּעֻמוֹנֵי הַמִּנְזָר,

אחזה דוממה במגל, בכר ובכפר-הלחם,
— שלום לך! — לשלום לבי! — ותמהר לעזוב הבית.
אצדקו דברי הנוה' — בן זמרה בלבה הזקנה, —
הולך ופוסת הדור: מה אנו, וכל-שכן בנינו?
ולמן הפוסח... ובני? ונקדתי בינלה תתנה?
אוי ואבוי! הכן היינו אנחנו ואבותינו?

באה ונטלה מעל הקיר המערוף הגדול:
לוחות עצי-האונ אדירים וורדים עשוחו,
ורקמה אמוצה של גידים סבצבצת ועולה על גבו.
שמה המערוף על פני השלחן ותקח הנפה,
נתנה בנפה ההיא קמח-סלת מאד דקה,
נפתה וזרתה מיד ומרקיד בנייה המהירות.

באבקות השלג הצח נתחכו בנקבי הנפה
גרגרי הקמח וכה נחו על פני כל המערוף,
גרגר של אבק על-גרגר. והלך המצעע ונדל,
מבריק ומבהיק וצח, בשלג הראשון, היורד
ונושק את אדמת הסתו: שאי שלום מאת שר של תרף!
ממש בגרגרי האבק, הנופל, היורד לאפו,
גרגר וגרגר לבד, גאחוו, חלפו במחזה
ירחי ניטל וכל שעבר עליה — לסניה,
טובה ורעה, שנים של עמל ודקים של אשר: —
ילדה היא... בלה... בקר אם... ופעם נעזרה — והנה
זקנה, והיא אמ-זקנה ונקדה לה, רינלה תתנה.

באבקות השלג הצח נתחכו בנקבי הנפה
גרגר-וגרגר לבד, נוטלים ויורדים לאשם;

בְּיָדָהּ אִזְ תֵּאֱסֹף נִיטָל הַקֶּמַח וְתַעַשׂ מִמֶּנּוּ
סוּלָלָה הוֹלֶקֶת בְּעֵגוּל וְחֹר בְּסוּלָלָה בְּתַנּוּךְ.
דוּקָם אָסְפָה הַקֶּמַח, וְרִבּוֹת יָדֶיהָ בְּאָסְפָה,
וְנָגַד שִׁיעִיהָ מֵאַסְתָּה נִבְדָּתָה רִיזוּלָה תַחֲנִיהָ.

.II

נָקִי וְסָהוּר וְרַךְ — בֵּן יִפְקַח שִׁיעִיהוּ הַיֶּלֶד,
כִּלּוֹ כְּמִתְבַּנְתּוֹ שֶׁלּוֹ וְאִין לְזֶר חֶלֶק בְּנַפְשׁוֹ.
נָמִים הַטּוֹב וְהָרַע, כָּל כַּחוֹת נַפְשׁוֹ בְּקַרְבּוֹ.
הוֹלֶךְ וְגֹדֵל הַיֶּלֶד בְּצֶל בְּנָפִי הוֹרִים וּבְקִסְתָּרִם,
נַפְשׁוֹ דוּקָה לְנַפְשָׁם וְהוּא סוֹפֵג אֶל תּוֹכוֹ יִשׁוּתָם.
וְנָמִים יִחְלוּפוּ; וְיֵשׁ יֵשׁ (וְנִיטָל לְקַחָה שֶׁשׁ בִּיּוֹצִים,
שָׂרָפָה וְשָׂמָה הַחֲלֵבוֹן וְהַחֲלָמוֹן בְּקֶמַח-הַפֶּלֶת,
לִישָׁה הַקֶּמַח בַּחֵק, לִישָׁה וְלִישָׁה חֲזָקָה,
וְהַפֶּךְ עֵינָו חֵישׁ קָל וְיֵהִי בְּעֵין הָעֵנָבֶר הַשְּׂקוֹרָה)
וְעַמֵּד הַיֶּלֶד מִחוּץ לְקַן אֲבוֹתָיו בָּם יַחֲסֶה,
וְהֵיחָה בּוֹ יָדָם שֶׁל כָּל הָעוֹבְרִים וְהַשָּׂבִים עַל פְּנֵיו,
וְנִתְנָה בּוֹ מִזֵּבְחֵהֶם, וְשָׂרָפָה עַל גִּבּוֹ שָׂרָפָה,
וְנִתְנָה בְּכַח וְעוֹ, לְעַמֵּת יַד-אֲבוֹת הַרְבֵּה.

רִיזוּלָה נִדְלָה וְתִיף, וְתַטְלָא הַבַּיִת עֲלֵיצוֹת.
הַשֶּׁבֶם בְּבִקְרָה בְּשִׁיר תְּקוּדָם פָּגִי שֶׁמֶשׁ בְּעַפְרוֹנִי,
וְנִטְתָּה הַשֶּׁמֶשׁ לְעָרוֹב וְסִנְרָה שִׁיעִיהָ, עֲנָפָה
מִעֲמָלָה בַּיּוֹם, מִצַּפְאֵף, מִבְּרָבֶר, מִרְגָן
וּמֵהַתְּפֹלֶשׁ בַּחוּל, מִלְּמַד בְּבִתָּה הַתְּפֹלֶל
— מוֹדָה אֲנִי. אֵךְ אִזְ יַעֲזוֹב בְּנָה הָעֵינָה —
יָצָא וַיִּגַּר בְּבִרְרָה, וּמִקֵּץ חֶמֶשׁ שָׁנִים אָרְכּוֹת

רְאֵתָהּ שְׁנִית אֲנִי נִיטַל נִבְדָּתָהּ, שִׁינְאָה אֶת קִנְיָהּ,
רְאֵתָהּ אֹתָהּ, אֲדָּךְ לֹא הִבִּירָה נִבְדָּתָהּ אֶפְרוּחָהּ;
רִנַּע עוֹד נִסְלָה אֶל חֵיק הָאִם-הַזְּקֵנָה הַיְלָדָה:
נִפְשָׁה נִבְנֶסָה לְקוֹל הַעֵבֶר הַחַי עוֹד בְּלִבָּהּ;
וְאוּלָם קִרְנַע בִּי חֶלֶף – סִקָּחָה עֵינֶיהָ הַיְפוּת,
שׁוֹאֲלוֹת וְחוֹדְרוֹת לְלֵב הַזְּקֵנָה, לְדַעַת מָה אִתָּה,
לְתוֹר וְלְדָרֶשׁ הַבַּל, בִּי זָרָה בְּבֶר הַיְתָה לָהּ בְּרוּחָהּ.
אֲמָנָם, רְאֵתָהּ נִיטַל, בִּי רַבּוֹת הַחֲדָשׁוֹת אֶמְחוּ
וְאִסֵּר הִנֵּה גַם בְּנֵיהּ, אֲבָל הַשְּׁלִימָה שֵׁינֶיהָ,
מִמְאָנָה לְרֹאוֹת הַבַּל, בִּירְאָה מִפְּנֵי הַפְּרָאָה.

בְּפִמְדַת-הַדָּוֶן אֲמוּצָה בֵּן נַעֲשָׂה מִרְאָה הַבְּצָק.
לְקָחָהּ אֲנִי נִיטַל בְּכַף אֶת הַמַּעֲגִילָה הַחֲלָקָה,
אוֹתָהּ הַעֲבִירָה עַל פְּנֵי הַבְּצָק אֶל אַרְבַּע פְּנוֹתָיו,
הַעֵבֶר וְהַחֶלֶק בָּעוֹ לְהִישִׁירוֹ, לַעֲשׂוֹתוֹ לְשִׁבְבָה
אִסְתָּה, וּמִדָּה וְקָצָב אֶחָד לְכָל הַחֲלָקִים;
וְשָׂמָה אֶת לִבָּהּ לְכָל יֵצְאוּ בּוֹ פְּרָצִים וְחֲדוּדִים.
עָגוּל הָיָה וְדָבָר, קַעֲשׂוּי בְּמִשְׁחֵי וּבְמַעֲצָד.
וְנִדְמָה לְרִנְעִים בְּאֵלוֹ עוֹמֵד עַל נִפְשׁוֹ הַבְּצָק,
אוֹתוֹ בְּחֲלָקֵת הַעֵץ, וְנִאֲחֵז בְּרֵב בְּשִׁיּוֹת-עוֹרֶף,
דְּבִק בְּחֻזְקָה וּבְעוֹ, מִתְּרַפֵּק עַל פְּנֵי הַמַּעֲגִילָה...
וּמִסְלָה בּוֹ נִיטַל מְאֹד וְנִרְיָה הַיְתָה בְּמַעֲשֵׂיהָ.

... עוֹד הַפַּעַם בְּעִבּוֹר שְׁנָתִים אוֹתָהּ רְאֵתָהּ:
רִיזְלָה בָּאָה מִבֵּית-הַנְּמַנְסִיּוֹן, בִּי הַיְתָה, מִלְּמִידָה.
בְּנָדִים אֲמוּצִים כַּחֵק עַל פְּנֵי גוֹרְתָהּ הַדְּבָקָה,
אוֹסְרִים וּמְבַנְּצִים בְּכַף אֲדִירִים הַגְּוִיָּה הַקְּטָנָה.

מדה ומשורה לכל, ומדר ומשטר קבוע.
 ידה הניעה בדבר מורתה וגזרת ראשיה,
 עושה הקדה כדת, ובמשפט כללה דבריה.
 תשורה הביאה אז אתה: שירי פושקן בקריכה
 יפה ונהדרה מבר ארנמן, ונהב צפורה,
 עקב הנהגה כדת וכדין והתקדה בלמודים.
 כל היום אל הספר ישבה הנערה ותקרא
 שירה ושירה בקול רם ובנגון, במזמר ברנגים,
 והיו עיניה קאש ועל פגי לחייה הלהב.
 יקר היה הספר בעיני הזקנה והנערה:
 יום-יום בו קראה הנקדה, ובנחה בערב העמידה
 אותה הזקנה בארון-הספרים בין יתר ספריה:
 אצינה וראינה והתחנות החביבות של שרה בת-טובים.
 אמנם, נוקמה מתחלה היה לבה בעשותה,
 אולם היא למדה זכות על אותה השרפה והפסולה,
 יצן לא היטה בשאר הספרים הביאה נקדתה,
 להעמיד בפנות-החדר... (ותקח הזקנה אנצנת
 זכוכית דקה ועגולה ותמן בבצק המוכן,
 נמלה ולחצה את פי הצלוחית – ויצאו עגולים.
 ונקנסה הזכוכית בבצק וסיה בא חותך בשבין.
 מדה אחת לכל העגולים הרבים עשתה.
 תואמים יצאו, בכלים בקמיה-החדשה יוצקו).

אבת המשמעת והחק, הפעיקה של גמש המלמיד,
 תנזור ותלסח ותצור ישותו בצורה, שמצאה
 מובה וישרה, שאין להרהר אמריה לשנותה.
 ונמש הקמן התכונן, והיא נדחה, נרמסת ודויה,

מפני הנוגש העז, השוקד עליה להחרימה:
הולכה ופוחתה בנר, הנאבק עם רוח הסער,
שריד לה אין במקט, - והיה באחרית הימים,
ועוב הילד את סף בית-ספרו, והיו מחשבותיו
מחשבות ספריו של זה, ונמשו - יציר ספר שני,
ועיניו רואות מבעד עיניו של מורו התקיף,
והיה גם קולו כקול מדריך זה או משגהו,
תנועות לו - תנועות הלז, - ונמשו הוא אבדה בינתיים
בתוך הלחץ והדחק...

ותקח הזקנה הנבינה,

מעכה אותה בסף ועל ביצים אותה עשתה,
לקחה הנבינה הזאת ותמן אותה בענול,
ענול הבצק, הכינה בעשותה בגלוחית הזוכיות,
ואחרי תהה הנבינה, צבטה הבצק בגדיה,
סגרה על חתיכות הנבינה - והיו שגיהם לאחד.

... נמש הילד הרך בקבר ססקה מללחום של עצמה,
וקפנה וקבלה הפל מיד מדריכה, ותטפח
בקרקרה תורת הדר, ברבות הימים גם תצא,
לשמחת הורים ומורים, השערה - ענל מלמד.
ואולם יש שמלחץ קבליו ישתחרר הילד,
ונמשו שנאה מסתרת, משטמת עולמים נמלאה
לקל מכניעיה ולאשר אנסיה להעריך ולהקדיש
למרות רצונה; ובאין מחאה אסרת בגדיה,
תדבק בקל אשר אסור מעניה חל עליו ותקמיו.

... שנים עברו ותשב ריזל אל אמה הזקנה.
שלמה ובצעם געוריה שבה אל קנה הסעם,

אָסם עליזה לא הייתה כהייתה מקדם, ועיניה
שקמו ונמלאו תונה, ויהי סחרישה וקוראה
זמם וליל, קל עוד הנשט במנורה בקדורה.
המץ חפצה הזקנה לעשות לה נחת דרום –
לקחה את פושקין מתוך ארון הספרים, בו נסגר,
ונתנה לריזלה אותו – ותעקם העלמה שפתייה...
וענקה נפש הזקנה לראות את פושקין בעלבונו,
וחשה בעלבונו גם היא, קאלו הכאיבו את לבה,
ושמה ברחמים רבים הטרסה וסולה בארון
חד עם קל תחנותיה, הטרורה והצאינה ורעיניה.

וטרם נכוננו הלכיבות – וכירכתי בידים קבר רתחו
מים, שמלאו הסיר ויעלו אד ובעבועים.
לקחה הזקנה הלכיבות ותשימן פעם ברותחים
ואדי המים קבר בפון...

ונבחת סירקה הפתאומית

באה עד אונני ניטל – וקול דברים, קול גדות, קול נבר;
יצאה וראתה את נושא המכתבים בקפורה.
מכתב לה הביא. מיד הכירה כתב-ידה של ריזל.
בלקב פועם מגיל קרעה את קצות הפעטסה,
קרעה אל שמשות החלון להיטיב לראות בקתוב.
והזרת-מנת מיד בפתה פניה הימים.
מהרה לאחוז בקצה השלחן, כי יראה, שן תפל
ארצה כי כחה עזבה – ותחנק ומשב על פסא.
קצרו דברי המכתב, עשר שורות, לא יותר,
אסם השורות האל מה רבות הגידו להזקנה!
מצות-ספרום ופולום... אסורה ומחכה למשפט...

נערה ישבת בתפיסה... הוי, ריזלה, ריזלה בתי...
השה הזקנה, כי יש נרא, ואיזם, ומבהיל
הולד, וקרב, וקא, וחונה עליה לרמסה,
וכס לה אן, ואין די און להנצל ממנו,
והולכות מחשבותיה וקלות, לקיוות ובהות,
נקחה הביטו עיניה - ומאוסה לא ראתה ננדה...

ושמש האביב החם התרומם ויצף באורות
שדה ומער וקר, וקרן התננקה - ומלמטה
לתני הזקנה, והיא ישבת, מביטה ושומעת
רתחת המים בפיר, שקודחים, ורועשים, וסוערים,
מצלים קצף ואד, ולכיבות בין הפעבועים...

הידלברג.

בְּרִית-מִלָּה.

(איריליה מחיי היהודים במבריה).

I.

בְּדֶרֶךְ מִצְרַיִם.

וְרַבִּי אֱלִיקוּם הַשׁוֹחֵט קָם מִמוֹשְׁבוֹ לְאִמּוֹ,
קָשָׁל גְּלִיוֹנוֹת, הַצְּפִירָה וְעֵבֶר עֲלֵיהֶם אֵת כַּפּוֹ,
מִחֲלִיק וּמְנַהֵץ שׁוֹלֵיהֶם. חֲבִיבָה עַל רַבִּי אֱלִיקוּם
הָיְתָה, הַצְּפִירָה מְאֹד וְהָיָה קוֹרָא כִּהָ בְּעֵינָיו.
אַחַר כֵּלּוֹתוֹ אֵת מְלֹאכְתּוֹ: הַקְּפוּל, הַגְּהוּץ וְהַחֲלָקָה,
עָמַד עַל כְּסֹאֲהֶעֶץ וְעַל גַּב אָרוֹן שָׁם הַגְּלִיוֹן,
אַחַר נָגַשׁ עַד חֲלוֹן-הַחֲדָר וְנִשְׁקַף הַחוּצָה,
עַן הַנִּיעָה הַעֵת, לְפִי דַעְתּוֹ, לְלֶכֶת לְהַתְּפַלֵּל
תְּפִלַּת-הַמְּנַחָה בְּקִהַל עֲדָתוֹ הַקְּטָנָה וְהַגְּדוּלָּה.
הַיּוֹמָם הַשְּׁנַיִם מִחֲלוֹן-הַחֲדָר עַל-פְּנֵי קַל הַחֲצֵר
וְהָיָה תְּרַנְּגוֹתָיו נְחֻסוֹת אֶל אֲרְבוֹתֶיהֶן
תַּחַת פְּנֵת-הַגַּן וְעוֹלוֹת בְּמַעְלוֹת קָלָם
נִשְׁעָן אֶל קַתְלֵי-הַרְפָּת. — לְאִשָּׁם עָלוּ הָעוֹפּוֹת,
בְּכַרְבָּרִים מִמַּעְלָה לְמַעְלָה וְעוֹמְדִים מִבֵּיטָיִם לְאַחֹר:
נִדְמוּ כְּמַתְּנִשְׁבִּים בְּדַעְתָּם, הַלְעֲלוֹת בְּסָלָם אוֹ לְחַדְלָ? —
וְתִרְנְנוּ אַחַד בִּיגִיָּהֶם, אֲהוּבוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיקוּם,
אֲדִיר וְחָסוֹן מְאֹד וְכַרְבָּלְתּוֹ וְזָקְנוֹ מְאֲדִימִים,
עוֹעֵד בְּצַעֲדֵי-אֹן וְחֹהוּ בּוֹלֵט בְּלֶכְתּוֹ,

ונצות ארבות לו בעין והב-טורקה מען ותור.
 עמד התרנגול והתחיל קורא מזמורו, ופתאם
 הפסיק באמצע השיר ויפשוט את גרונו וינס,
 פורש את כנפיו, - וזאת העירה את רבי אליקים
 להציץ בתרנגול זה ולדעת, מה ראה על בכה.
 פתאם שמע קול שוט וקול אופן, ואחרי הרעש
 ראה שני סוסים אמיצים, ואחרי הסוסים ענלה.
 עמדו הסוסים מרוץ, ונרד מעל הענלה
 אקר חסון ושב, ויפתח הסוסים, ויקח
 מספא ויטעורים, ובליל לכהמתו עשה בשוקת.
 מחריש מתבונן בנוי אליקים, לדעת מה-יבא.
 ראה כובעו - מיד נזר אקר, כי הוא, ביליבירקי
 (וביליבירקה היא קטר, זה שמו וזה זכרו לעולמים,
 ואולם היהודים בנוהו מצרים הקמנה ביניהם).
 ראה הבורא ותברך את ברואיו, שהקה עתידים
 לערבב מין במי שאינו בךמינו; מה עשה?
 נתן סמנים בהם: הקרן, השן והרעמה:
 ונב ללשא, לחמור אונים ארבות וישרות,
 שתי וערב בראש ואברהמים, וקרנים
 רמות, ענפות לראם, וכרבלת מאדימה לנבר,
 זקן מסבך למיש, ולבגי ביליבירקה - כובעים.
 תמונת הקדרה לכובע, אלא שהוא יותר ארף.
 שבקה מסחים זה ארבו, והמהדר מוסף עוד זרת.
 וזהו מעשה הכובע לפרטיו ולכל הדקדוקים:
 אקר כי ירצה בכובע, ונקנס אל תוף המבלאה,
 נותן עיניו בקבש בן-שנתו, שצמרו תלתלים,
 שחור, או אמוץ או חום, ושחט הכבש בבית,

קשל הקשר בפיר ואכל אותו במרק
 (ואולם יש צולים גדושה של נרש, או ריפות וכדומה)
 ונתן אותו העור אל יד בורסקי ממסה לדבר.
 והיה עתה ויום השוק ל. מיכילוקקה ישע, ושעה
 יבא לתנותו של שרנא ומתין, מפסמט שם שעה,
 ויבא לתנותו של שלומקה, וחדר אל שרנא פעמים:
 אחר יתראה עם קרל, - וקרל - הוא יעשה הכובע.
 ועלה הכובע האחד בחמשים אגורה, אין נודעים
 פרושה מזה: המחיר נקבע מן הוא ועד העולם.
 תכו לשם הכובעים ובגריהקשר באפריקה
 מני אורחוב העיר עד לבא סיבסמפול לחוף-ים.
 ואיש איש כי יפגש בדרך מבני, ביליבירקה נוסע,
 ודרש בשלומי ואמר: מקרה כיום לי פוקטף? -
 חק לבגריהקרה הוא, חק-עולם, ולא יעברוהו.
 והיא שעמדה לו אז לאליקים להביר האקר,
 ואולם נעלם ממנו, מדוע זה ידרש לשקנו.
 התחיל אליקים מחשב עם נפשו: זו ביליבירקה
 עגן חדש מה יש בה - ואני לא ידעתי?
 עודו מתנשב בדעתו ויבא האקר הבייתה,
 מביט על סביביו, במחפש איקניזן, ומגלה את ראשו:
 - שלום! הן אתה השוחט? מביליבירקה אנכי,
 ססח שלמני לקחתך: בן ילדה לו מרקה, ומחר
 תמול את קשר ערלתו; והנה המקתב אליך? -
 - מוב! - יעננו אליקים - אתפלל ואחר נשעה;
 שעה תחכה עלי וינחו המוסים - סוקיד.
 אמר, והרם מטהו, נישא את רגליו וילך;
 הולך לאפו קרחוב והבטי סגדליו מבדיקים.

מיהל מפרקם מאד הִיָּה אֱלִיקוּם בַּסְּבִיבָה,
 וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לוֹ נָם מִכְּפָרִים הַיּוֹמֵר רְחוּקִים,
 יַעַן זָכָה לְשֵׁם. — וּבְעוֹד חָצֵי שָׁעָה וַיֵּצֵא
 רַבֵּי אֱלִיקוּם וּבְבֶר מְעִילוֹ עָלָיו וּמַעֲטָסָה
 נְדוּלָה וְחֶמְסָה, כִּי אֶלְקָה, הִיא אֲשֶׁתּוֹ, הִיא בֵּיתּוֹ, צְנַתּוֹ
 לְאִמֶּר: קַח הַמַּעֲטָסָה וְחִבְשֶׁתְּ כֶּה אֵת צְנֹאֲרֶךְ,
 אֲכֵן הַיּוֹם הוּא יוֹם חֵם, וְאוּלָּם יֵשׁ לְחוּשׁ לְצַנָּה.
 קַח, כִּי מָה אִכְפַּת לָךְ? וְלֹא תִתְחַרַּם בְּנֹכָרִי.
 יָצָא אֱלִיקוּם מִבֵּיתּוֹ וַיָּבֹא עֲדֵי הָעֲנָלָה —
 וְהִנֵּה הִיא מְלֵאָה צְנֹאֲרָאָדָם: שְׁלֹשׁ בְּנוֹתָיו הַקְּטָנוֹת, הַשְּׁוֹפּוֹת:
 שָׂרָה־קָה, וְדְבוּרָה־קָה וּמִשְׁרָקָה, וְחָסֵר אֶךְ בְּנֵי, הוּא הַנָּעַר.
 וְהִיָּה הַנָּעַר אֵן מוּטָל בֵּין אֶרֶץ וְשָׁמַיִם עַל זְרוּעוֹת
 בַּעַל־הַפּוֹסִים הַגּוֹי, שֶׁחָשַׁב לְהוֹשִׁיב נָם אוֹתּוֹ.
 נִבְרָו סָנֵי זֶה הַגּוֹי בְּאוֹתּוֹ הַרְנַע, וְחָנָא
 (חָנָא קָרָא לוֹ בְּשֵׁם בְּרַדְדוּדוֹ, שְׁמַת בְּבוֹלִיָּרָה,
 וְאוּלָּם הַגּוֹיִם קוֹנְדְרַם לוֹ קָרְאוּ, וְשַׁעֲמָם וְנִמְוָקָם
 לְאִמֶר: אִם נָדַל — וַיִּנְלָה, הֵן חָנָא קוֹנְדְרַם מְדְאוּרִיתָא).
 סָנֵי מְאִירִים מְנִיל וּמִשְׁנֵיבִים מְאֹד, יַעַן בְּתָמִים
 עָלוּ עֲלֵיהֶם מִפְּרֵי עַק־הַתּוֹת, שֶׁאֵכָל לְחֹאֲבוֹן,
 וְנִשְׁאַרוּ בְּחוּלִיִּים נָם שְׁנֵי, קָצָה חָסְמוּ וְרַחֲב סְמִירוֹ:
 וְהִתְהַה לוֹ שָׁעָה זוֹ שְׁעַת נִילָה וְסַדְוָה יִתְרָה,
 וְהִיָּה בּוֹעַם בְּרַנְלִיזוֹ בְּשֶׁהִנְיָפוּ מִיְכִילָה הַעֲרָל.

חוֹמֵד לוֹ לְצוֹן מִיְכִילָה עִם יְלָדֵי הַעֲבָרִים, מְהֶחֱל:
 הַנְּנִי אֲלֵיכֶם הוֹיִדְקִים! וּמְרִים אֵת שׁוֹמוֹ בְּמַצְלִיָּת.
 קוֹלּוֹ, קוֹל נְדוּל, תִּשְׁאֲנָה שָׂרָה־קָה, וְדְבוּרָה־קָה וּמִשְׁרָקָה,
 וְאוּלָּם חָנָא לֹא חָת וְלֹא יַעַם מִמְּקוֹמוֹ וְסָרִים

אָנרוף על אותו ה.גוי, פֿערדף לקראת המלחמה.
מחריש משתאה לנער יעמד מיכילה על עמדו,
אחר נענע בראשו, מדבר אל לבו, וכה אָמר:
— אויזה, מה היה קבר לני, אם יהודים עומדים נגדנו?
— גבור הוא לי — יעננו אליקום בפתק שפתים —
נרף ממנו וסע, ויישב לילדים בעגלתה.
שנית תקראנה בקול שרה'קה, ודבורה'קה וישרנה
ותנא עמקן אף הוא, והפוסים וזו ממקומם.
— שלום, אליקום! — אז תקרא אשתו. — שלום לך, אלקה!
— לאט לי עם תנא הנער! את, שרה'קה, מערבי אותו!
עברו בחמשה רגעים וישא אליקום את קולו:
— בני, הגיע קבר זמן ומועד לשוב הביתה.
מטאנות קמו הנערות ולא מרו סי אבא המצוה.
ואולם תנא התעקש ויאחו בשולי מיכילה,
פוער את פיו לבלי חק ובועט בגליו בקווקה.
אך לא עמד לו קולו ולא עמדו לו רגליו ביום צרה:
גורה יצאה מלמני אליקום — והורד הנער.
מברו משרנה ודבורה'קה לאחוז בו ותשאנה
את רגליהן המהירות לרוץ הביתה ונסחב
תנא אחריו, והוא נועה ומסנה את ראשו לאחוריו.
פעמי רגליו מקריקות ושולי בתנתו נשקטים,
מרותים בעד פתח מבקסיו בחור המסנה לאחוריו,
עין בפתוריו לא רכסו כדבעי. ולמה היה דומה
תנא ברנע שהוא? לכבש כדשנתו, היוצא
בעקבות אמו, למועד צאת העדרים השנה:
דומק הרועה בצאנו והבקשים הקטנים נחשלים,
אצים ונועים בקול רם ומרותים ונבותם, — מכרברים,

קופצים על ידך ועל שוק...

והפוסים מסונים, רצים,

רנע - ויעברו הרחוב האחרון ויהיו בשדה,
יָדוּ כְמוֹרֵד - וְנַעֲלְמוּ כָּל בְּמֵי הַכֶּפֶר. אֶךְ הַשְּׂחָנָה
נִרְאָה עַל רֹאשׁ גְּבֵהָ רָמָה מוֹרִידָה וּמַעֲלָה כְּנִסְיָה,
זְרוּעוֹת עֲנָקִים: מִשָּׁם שׁוֹלַחַת אֶת בְּרַבַּת פְּרִידָתָה.
וְרַחֲבֵי עֲרֻבוֹת וְקָרִים סָבּוּ עֲלֵיהֶם מִסְּבִיב,
מְרַסֵּב בֶּן חוֹרִים וְאֵין גְּבוּל וְיִסְעַת פְּרָאִים וְאוֹדִידִים.

ורוח של תנועה חרישית מרחפת על פני הערבה,
שירת יגון העולמים, עמוקה, אלקת ומרה,
שיחות עולמות שהיו, תעלמות עתידות הימים,
ימים יבאו. ובאה השירה הנונה, ומלאה
סודי לב אדם בינון פלאים, לא ידע גם שחרו,
לקדיר ולהענין הכל ולשבית שירתו עליה,
להיות לבתו מתבוננה, דמעי נאספים לתוך עיניו.
נודעה מאד הערבה, ובלוחות-תולדות-האדם,
הרחק מאד, שם, על קצה גבול האמת והאננה,
מסלף שמה בענן של פלאי-פלאות וקצורות.
פרקים פה נלחמו עם הסקתים, אחריהם ידודו
משפחות הסמשננים ובגי הפולוכצים לשבטיהם,
אחר נשכו פה דמי קוזקים וטטרים.
חלפו, נגזו הימים עת ינאו נאות הערבה,
ים של עשבים ודשאים מקריקים ומפיצים ניחותם,
מני גבולות בודנק עד לבא ים-הכספי הנדול,
ועמים קשים מאהילים על שפוח הנחלים בערבה,

בולמים סוסיהם הפראים עלי מרחקת-השדמות.
 נשצרו אך קברותיהם: הקמות הבודדות, הקמות!
 דומם יביטו מעל פני הקמות הפסילים הנונים,
 חידות האבן הקרה. אטיקרה-האביב הפזוים
 נרפו קל רשם וקל צל של הסקתים מיטיב-הרכב.
 רוח נשבה קרשמים של בני הפולובאים — ותפיצם,
 שקטה לעולמים ה"מטשי" ונאלמו התפים במסבות
 נני גיאר-המשיסרי, ונמלאו נאות-הערכה
 סגד שמים ושל, ועדי קמות-זהב לבושן.

ינום העבר את שנתו בקברות ענקים לו חצב.
 אך בלילות שחורים ונונים, עת נזרי העבים נחפזים,
 אצים רחופים ברום, ושברי-עננים יפשו,
 וקפרו פני היער, והיה מראהו בנחשת-
 קלל, והוא נחבא לפרקים, — נדמה: אנדות-הקדומים
 מעלות קשר ודם והגן מתעוררות לתחיה.
 וקמו אנשים חסנים מתחתית הקמות הנונות
 לראות בעולם החי, ועיניהם גדולות ותמהות,
 והפה מספרים בקול, בקול העשבים בנועם,
 ושקעו הנוסעים השית, ופקחו לרוחה עיניהם,
 וראו את פני השמים, העבים הקודרים, הועומים,
 אפסי מרחקים, האלמים בסוד העתידות, ישגוהו —
 ולבם יתבונן מקאב! וגנב אל לבם זה חשקם
 לעלות ולרכב על סוס ולמחוז צלעותיו בדרך, ו
 לחלוף על פני הערכה באין דרך, מקום אבד המשעול,
 ולחדור אל תוך הערסל... ואמר האיש הנוסע

(א) המחנה הראשי לקווקי-הרניפר.

לשאת את קולו, קול עז, והלך מים ועד ים זה,
למלא חלל האויר בקולות הפראים, הבוודים, —
ושמעו ברבועים בסוף ובגלגל-הפתות הזאבים,
וענו משפת האגם, וגלילו ממחלות עפרים, —
ורחו לקורא, בשגם אות-סיים יחוש במקרקק.

כרש אז יתן בשיר מיכילה את קולו, וגבאים
הנתה שירתו הפשוטה, התמימה, הרת-הנצנועים.
ששוט ננונה מאד, והוא תמים ונם מנומוני.
בכה יתנה השחק על גדות ים-השחור, ובסתר
קנה, אנמון וסוף, ועל אשדות הדגסר על שרמון:
קריאה וקריאה לבד, קול ערער, קול-בזכים וננה, —
וקבה גם ישיר מיכילה: ותנע שירתו הנונה
עד לב אלזיקום הרך. ובשירת האקר גם ישמע:
מרה יבכה ביה לב, לב רענו, שמלא און ואמץ,
אסם המקום לו צר, והוא חסך במעשים ועלילות,
ורוצה בצנור, שבו ירמו קל כחות עלומיו,
ורחו לו מעט, באבוד כחותיו היתרים ממנו...
שירת קוזקים אז שר מיכילה, וקמו מהנותם
לסגי אלזיקום, וצר גדמיונו עולם לו מור:
כרג וחק ואש... ועיניו משוטטות הלאה — — —
הלאה במליפות החרות, שצצו וכלו בעשן
פה, בערך הזה... ויזכר ימי הבזורים:
והגה ממלכה יהודית, ואישים חסנים וקשים,
סוסי-ערבות, חנית וקשת, וצנה ורמחים — — —
ור לו ומשנה הכל, אסם בו לבו התבונן...
קשתות, ורמחים, וכלי-התותח, ונם בליסטריות — — —

ואולם הסגים קבר היו אחרים - ואליקים הברכה:
הראל, יום תשעה-באב! ... ולבו התבונן עוד יותר.
ואולם הנשק הלז! ... ומנחש אליקים בנפשו:
אלו הנה שם הוא, הנהה בין. הני בריוגרי?
ועודו מפשפש במעשיו, ונגלתה לו מבלי משים
תמונת הנא, זה בנו, וקלפי סיבילה אנרופו
נמוי, ושאל אליקים: וכאשר הייתי אנכי
כך וקסן בבני, העמדתי בפני זה האקר?
ואמנם, רוח חדשה, צוררת הפל בקנסיה,
עברה במסגה היהודים ודור חדש יקים בארץ:
ציון, מושכות וחוקים... ומלאים יום יום העתונים
חדשות, קונגרסים ובנק... ולכב רב אליקים ינע,
רוחב ופחד מאד - ורקזים, ותקוות, ונצרות...
דבר געשה בטולם מרומם, ונשנב, ואדיר,
קדוש וקביב מאד: אך חדש, חדש לנמרי.
ונרא החדש הלז: מי ידע מה-קרוד בעקבו?
זרים הדברים מאד ואין מגיד מראש העתידות - -
.צעירים, .אחד-העם, השנות ושאיפות נקלאות...
והשן - הישן, אהה, מט לנפול לסני החדש:
עודו מתקים מעמ-קט... והולכות החתירות ורחבות
תחת העבר המט, ורבים הבקיעים והפרצים.
למראה-עינים הפל באשר היה לעולמים.
במקרה נקרח באביב יקרהו: רק תורח השמש
ועלו קרנים בכל - סני קרח בתמול וכמו שלשום,
ואולם בקרוד עליו רגל - ונמם והנה קלא הנה...
ישמח לבנו לקא, וידנה להולף - וחולף - - -
ותאם התחילו הפוסים לרוץ מעצמם נחשוים:

פסק מיכילה את שירו, ואופני עגלה מקשקשים
 קשקוש עלו וסי, כי באו עד קצה ביליבירקה.
 ואורות הקתים קלבים, נשקפים מתוך שקשות קטנות,
 קורצים עינים לבא בחבה יתרה וברעות:
 וכלבי הרחובות מנבחים ורצים לפניהם ואחריהם,
 ממלאים חלל האויר בנביחות עליוות וקול ששון.

II

ה. ברית.

ואלה שמות בני ביליבירקה, היושבים עם פסח ב.מצרים,
 איש ואשתו בא אל ה.ברית והם ישבו ראשונה בסעדה:
 ברלה דן, ושמואל בוע, וברל הגדול והקטן,
 גדל פלנט ותלמודוב, ושקרל המלמד מליטא,
 ריבלין הפוכן מלודו ואלקסנדר ממנואיטש שלימולין,
 יסקין החובש בבקר, מתתיה סמן הרומקס
 וסיים ברב סגור הרב, פרסני ורמב"הקתפים,
 בן ביליבירקה גם הוא, ועליה קבודו והדרו,
 סקח זה הוא בן עדרנו! — כך היו מתנמרים בו שמה.
 גלה לו רבי ליב, השוחט והחזן ב.מצרים,
 קמן ודל בשחיה-עץ, וצולע מעט על ירכו,
 ולויר השמש דב"ק. ולאילה השלשה עוד נספח
 רבי עזריאל מורונט, אדמוני וזקנו צמח,
 והיה בצבא ניקולי הראשון, חמן שלשים שנה
 עבד למלך ועמד בנקיזנות רבים וקשים:
 עתה בקר שב אל התורה, שב לעבודת-הבורא.
 ואלה ארבעת הנקובים בשמותם: עזריאל ולויר —
 לזר השמש — והרב ורב ליב — בגניהם ארבעים,

והיו מקבדים על שני העם וקולם נשמע בקהל.
 אלה היו קל, קלי-הקדש בק"ק ביליבירקה.
 והיו עוד שנים עליהם, ועד אלה לא באו השנים,
 והנה: תודיר פסקה, וחזרה ממרפת-הנעת.
 תודיר - איש רצה ורם, ואפו ממנדל הלכנו
 כאשר אנוה בו אש, ועיניו חבלילות מין.
 מתוך הנה במדותיו, ושומר את מצרות היהודים
 (ליטר החצרות אין שומר...). בקרוב היהודים, המלא
 רשש, מרמנה וטיט, את קלבו התהלך זה תודיר.
 ואלה שמות קלבו: סירקה, ווולקה, קדושקה ודמקה.
 ואתו אז הנה סירקה (ויטר הקלבים בביתו)
 ישב באותה השעה קווית ועוצם את עיניו,
 וצד את הזבובים כמו פיו, כי שתו על אנו הצרוקה,
 וסבר שנים לו ימות, מנעגע בונבו לפרקום.
 ונסף על מה שהוא שומר עוד הנה פסקה, גוי-של-שבת:
 סבבה המנורות של גסט ועורך המיחם בשבת,
 בונה הסבות, ויש שהנה גם מסיק מנורים.
 ואולם פה היתה נדה של חזרה על העליונה.
 ועוד היתה חולה מירבאר, ושקרה אנורה או שמים
 וסלה. והנה ביום, שבו היו מחממים המרחץ,
 היתה עוברת בקרוב היהודים ומורה בגדיה,
 הלך וקרא בקול, וכך היתה חזרה סקרנות:
 יהודים לכו אל המרחץ, רדו לביבאני, מצרעים י' -
 שניהם נודמנו הפעם לסנדק אהד ולסעדת
 פסח בהמול לו בנו ולריס-היין גם באו.
 קהל עלו מאד, מתנבחים ומשוחחים כלם,
 באו הקרואים לבית רב פסח אל אולם-הבית,

סדר סדר וְרַם, וְחַלּוּנֵי נִשְׁקָפִים הַנֶּהָה,
זוּ זֶה גִטָּע אָבִי רַב פֶּסַח דְּבִדְקֵינִים וְחַפּוּחִים;
וְקַתְּלֵי הַסֵּדֶר מְשׁוּחִים בְּנֶטֶר, וּבְאִמְצַע הַסּוּפּוֹן
עֲגוּל מַעֲשֵׂה חוֹשֵׁב, וְיִתְד בְּעֲגוּל, בּוּ תְּלִיָּה
מְנוּדָה שֶׁל בְּרוּנְזָה לְגַסֵּט. וְעַל קַתְּלֵי הַסֵּדֶר נִם תְּמוֹנוֹת
מוֹנִטְסִיּוֹרֵי וְהִירֶשׁ, וְכָל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל וְרַבְּנָיו.
וְעָמְדוּ בַּסּוּחֹת שֶׁל וִינָה וְעָמְרוּ לְשִׁלְחָנוֹת אֲרָבִים.
וְאוּלָם קְרוּאֵי הַעֲדָה לֹא מִהָרוּ שִׁבְתָּ עַל מְקוֹמָם,
וְעָמְדוּ מִתְּנַבְּחִים בְּקוֹל, מְחֻזְּקִים בְּכַסְתּוֹרֵי שְׂבָגֵיהֶם,
עַד שֶׁשָּׂאֵל הַרֵב אֶת בַּעַל-הַשְּׂמֵקָה, וְכֵה אָמַר:
— נוּ, רַב פֶּסַח, עַד אֵן י? — נוּ, נוּ! — יַעֲנֵנוּ רַב פֶּסַח.
— כִּסָּא לְפִנְדֵּק הַלּוֹם! — וּמִשְׁרֵתָיו הִבְיָאוּ הַכִּסָּא.
וְהָיוּ מְאִירִים כָּל פְּנֵי עֲזְרִיאֵל בְּאוֹתוֹ הַרְנֵע;
בְּגִנְאָה הַבֵּיט עַל כָּל וְרוֹמְמוֹת-קִיסָרִים עַל פְּנָיו.
וְרַדִּיִּים פְּנָיו בְּפָנֵי עוֹלָיִמִים הַקְּלֵא עֲלוּמִים,
זְקֵנוּ אֲרוֹךְ וְשָׁב, וְשַׁעֲרָיו כָּלָם מְכַסִּיפִים,
יִרְדַּ תְּלַמְלִים עַל פִּי מְדוּתָיו וְחוּז הַבּוֹלֵט;
בְּבוֹת עֵינָיו נִם הֵן מְכַסִּיפּוֹת, שְׁעִירוֹת וְעִבּוֹת,
נְמוּיּוֹת בְּקִשְׁתוֹת, נְצַמְדוֹת, מְגַבִּילוֹת אֶת מִצְחוֹ הַעֲרִין.
חוּז הַמְּסָבִים אֵן בּוּ וְנִהְנוּ מִהַדְרַת שִׁיבְתוֹ.
וְכַךְ הָיָה יוֹשֵׁב וּמְחַבֵּה לְקִרְאָת בֵּא הַקְּנִשְׁרֵי וְהַיְלָד,
וְעֵינָיו נְמוּיּוֹת לְנִכְח הַסֵּתַח לְסֵדֶר הַשְּׂנִי,
מְקוֹם שֶׁם יוֹשְׁבוֹת הַנָּשִׁים וְשֶׁם הַיּוֹלְדָת וְהַיְלָד.

סָרַשׁ אֵן תְּסוּב עַל אִירָה דְּלֵת הַסֵּדֶר, וְתִכָּא
נִשְׂרָה נָאָה, וְהִיא בַת שֶׁש־עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְלֹא יוֹתֵר,
בִּתּוֹ הַבְּכִירָה שֶׁל פֶּסַח, וְהִיא נִם הַקְּנִשְׁרִיךְ עִתָּה.

וקוּסָה נִזְרָתָהּ, אֵךְ עוֹד סִלְיָלְדוֹת יִגִּיחַ עֲלֶיהָ.
 הִגָּה כִּסְיָהּ זֶה קִבֵּר נִכְוֵנוּ — חֲמוּבוֹת, עֲגִלוֹת,
 אֵילִם צִנְאָרָה עוֹד רַק וּקְצוֹת־זְרוּעוֹתֶיהָ עוֹד חֲדָיִם,
 וְתֹאמְרֵי־נְלִיִּים מִכַּעַד בְּתִנְתָּה שְׁלָה יִתְאָרוּ:
 שְׁעָרָה עֲשׂוּי שְׁטִי קִנְצוֹת, שְׁחֹרוֹת, מִבְּרִיקוֹת וְעִבְתוֹת,
 נוֹמְלוֹת בְּנִחְשִׁים, בְּמַעַט קִבְּרָה רִגְלֶיהָ נִגְעוּ,
 גִּחְשִׁים קִבְּדִים וְעָבִים, בְּאִנְרוֹף אֲדִירִים הַקְּנֻצָּה.
 נִאֲנָה הַנְּעָרָה מְאֹד! וְזֶה מָה שֶׁהוֹסִיף עַל חֲנָה:
 נִדְמָה, גִּאֲבָקוֹת עוֹד בָּהּ הָאִשָּׁה וְהַיְלָדָה, וְחֲלִיפוֹת
 תְּרוּם יַד אַחַת מִזֵּן. — וְדָמְתָה לְאֵלּוֹן מְאֹד רַעְנָן,
 יְקוּף, נְבוֹהַ וְדַק, אֵךְ שֶׁקִּבֵּר יֵשׁ בּוֹ לְהַבִּיר
 חֲסִנוּ וְיָסוּד בְּיוֹם יוֹפִיעַ קְלוּל בְּהַדְרֹו.
 גְּדוּלוֹת עֵינֶיהָ וְהֵן אֲפֹרוֹת וּמְלֹאוֹת אוֹר צוֹהֵל,
 וְרִיסֵיהֶעֶץ אֲרָבוֹת וּשְׁחֹרוֹת, מֵאֲפִילוֹת הַחֹזְרִים.
 וְהִזָּה בְּהַרְיָקָה הַעֲמֻקָּה וְחֲדָר לְלִבֵּב הַמִּתְבּוֹגֵן
 מִכַּעַט־עֵינֶיהָ וְהָאוֹר בְּשִׁשׁוֹן חֲרִישִׁי וּמְלִבֵּב.
 פְּרוּשׁוֹת יְדֵיהָ, וְעַל פְּגִי כִּסְיָה הַיְלָד עַל מַעַע
 שְׁנִיִּים לְבָן וְצַח, וְהִיא כְּמוֹסָה מְעַט אֲחֹרְנִית,
 יֵעַן קִבֵּר מְנֻשׂוֹא אֲחִיהָ הַקָּטָן הַנוֹלָד.
 אֲעַנְדָּה לְאִשָּׁה וְעוֹר לְתִיָּה אָדָם מִבְּשֶׁת,
 וְאֵילִם רַק רַנֵּעַ, כִּי שָׁבוּ סְנִיָּה וְהָיוּ קִקְרָם:
 וְדָאֵי הַבִּיטָה בְּפָנֵי הַקְּנֻטָר־הַצּוֹעֵד בְּנִגְנֵדָה.
 וְאִין זֶה כִּי רַנֵּעַ הָרַז גָּסֵךְ עֲלֶיהָ מִקְּדָשׁוֹ:
 שְׁכִינָה שְׁרִיָּה, רְאוּ, הַשְׁכִּינָה קַעַת עַל סְנִיָּה! —
 אֲמַר בְּרַלָּה דָּיִם, אֵךְ יִטַּר הַקְּרוּאִים מִשְׁתָּאִים:
 עֲזִיזְרָקָה אֵל תִּשְׁלַט בָּהּ! — וְיִקַּח הַקְּנֻטָר־הַיְלָד
 וְנִתָּן אוֹתוֹ אֵל יַד עוֹרִיאֵל הַיּוֹשֵׁב בְּבִסְמָא.

נחל הילד וקצין הנדר הרענן קל בשרו,
 שלו יגח על סדין השני, הלכן, המבריק.
 בכה תופיע בכתו לעתים מזמנות החמה,
 תערכ ונקה היום, ועל שדמות השלג הבחלחל
 מרה, ונקזה בקנה השדה ולוחשות פניה.
 עמד הקהל הרב ואמוסים בתרו הכסא,
 עמדו מחכים ועל פגי קלמו חוספת קצין קדושה,
 ודממת-קדש בבית רב פסח באולם שוררת...

.III

המשותף.

בחסוה הובא לחדר-המטות אל אמו הילד,
 וקולו הולך מסוף-הבית עד סופו. — חי נפשי,
 חכם הבן, כי על בן חכם הוא קורא, ובאצדק:
 נקי יצא מקל וקיוהיו הפרטיות באחת! —
 לחש על און שמואל-בוץ מתתנה סמן הרוקח.
 בשאון, המולה ובקול ישובו לשיחתם המדברים,
 ונקלא האולם משה לפה ופוחים עלזים.
 רחופות, נדחקות בין קהל-הקוראים תצאנה הנשים,
 קרובות-מרים וכל רעותיה ובאות-הבית,
 ערכו שלחנות ושמו סדינים צחים עלימו.
 בצלצל שלו וחי נקנסו אנצנות וקנקנים
 ועמדו במערכה על-גבי השלחן לארבע פנותיו.
 הרים וקנקנים בקרבחתם: סלים של גדלח ואננות-
 כסף עמוסי לחם לבן, מנדנות ודקיקים.
 אורו עיני העם למראה קנקנים ודקיקים,
 ולבם, לב נדיב, או חש מעין מועקה. וישא

פסח את משלו וכה אמר אל קרואיו בקהה:
 — רחצו ידיכם ושבו, רבותי, אל שלחן הסעודה,
 וסעדו לבקם מפל אשר חגני צור-ישעי.
 הגה אלונטית, וכד המים בפרוודור הבית! —
 אמר — וימצאו חן הדברים בעיני הבאים,
 ונדחקו סביב לפה, ויברכו, על גמילת ידים,
 נקנסו שנית לתוך האולם, וישבו ויחכו.
 סתח רב תיים הרב וברך עלי. מונופולקה!¹¹
 פרס רקיקי-הדבש, ואחריו הסרה והחזיק
 יתר הקהל גם הוא, ביראים וכאפיקורסים.
 ואמנם רעב העם, ומאז הבקר לא אכל.
 וקולות האורחים עליזים: — לחיים, רב פסח, לחיים!
 נקדה ונראה בטוב, בישועות טובות ונקמות!¹²
 — אמן, עלינו ועל כלל ישראל, רבונו-של-עולם! —
 מהר חיש הנרק כל סל הלחם ואנגות הרקיקים,
 ואולם תמורתם בקר בא חיל קערות וכוכית והן מלאות —
 קבד קתות של עוף, על שפן ברבורים עשוהו.
 צלוי ובא מן האש בזמנו, ומלח ופלסליו,
 ערב חתיכות של בצלים, לא הוסיף ולא גרע המכשול;
 כך הוא ומלא לשד, ומראה-הפסדה מראהו.
 ועמד מדבר העם, ולא קטלו המוסנות ולא שבתו,
 ונשמע מסביב אף קול מזלגות נעוצים ושפינים.
 אחר הגיע תור תנרת נזורה וכתותה,
 בלולה בחתיכות של שום, ובצלים על שפן תרנגלות.
 וערבה הבלילה לסף, ולא הותר לה שריד הקהל.
 אז אף יפיעו במסל-אדירים דגים ממלאים:

¹¹ (א) כנוי לירוש.

אָקונום צֶהוב וזאב־הַפִּים, הַפִּסְלִיא בְגֵדָלוּ.
 יֵטֵר הַדְּנִים דְּגִידֶקֶק נְחָמִדִים וְרָבִים לְמִיגִיהֶם,
 יֵשׁ מֵהֶם צְלוּיִים עַל אֵשׁ, מֵהֶם מְמַלְאִים, וּבִשְׁלוּם
 הַיֵּטֵב, וְטַפּוֹת־הַשָּׁמֶן – טַלְלִי־זֶהָב לְנֶכֶם,
 פִּלְפִּלִין חֲרִיפּוֹת, וְצִנּוֹן וּבְצָלִים וְצַמּוּקִים מֵאַנְמִיד,
 זָקְתָה מְרִים לְשֵׁם בְּדָנִים מְמַלְאִים, וְהַפִּעֵם
 עָלָה לָּהּ בְּשׁוּל הַדֵּן, וְלֹא הָיָה קֶזֶק לְשִׁמְחָתָהּ.
 גִּדְמָה, כִּי נָמַם הַדֵּן בְּפֶה וְנִדְחַק מֵעֲצָמוֹ
 לְתוֹךְ גֵּרוֹן אוֹכְלֵהוּ וּבָא, וְאֶדְרוֹתָיו“ מִנִּפְתַּת מְתוּקוֹת.
 וַיַּחַד עִם אֵלֶּה הַדְּנִים בָּאוּ בְּקַבּוּקֵי הַיָּיִן,
 יַיִן יֶשֶׁן מְקָרִים, בְּקַבּוּקִים אֶחָדִים. יַיִן־בְּרָמֶל,
 וּבְבִדּוֹ בּוֹ אֵת הַרֵב, וְנִם יֵטֵר הַקְּרוּאִים טַעְמוֹ,
 וְהִלְלוּ אוֹתוֹ, וּבְשׁוֹף הַרְעָב וְנִכְנֵם הַיָּיִן
 שָׁבוּ לְדַבֵּר בְּקוֹל רָם, לְהִתְלוּצֵץ וּלְשַׁחוֹק מִטּוֹב־לֵב.
 וְהָיוּ מְדַבְּרִים עַל־דַּבֵּר שׁוֹק־הַתְּבוּאָה וְעַל־דַּבֵּר הַבְּצִנְתַּת
 (וְהַשָּׂאוֹן הוֹלֵךְ וְרָב: בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ אִישׁ וְשִׁמְתוֹ),
 וְנִשְׂאָרוֹנָתָנוּ בְּדַבֵּר הַמְדִינּוֹת וּמַחְלַת־וִיקְטוֹרִיָּה,
 עַד שֶׁבָּאוּ לְבִסּוֹף לְמִשְׂאֵרוֹמָתָן בְּעִנְיָן
 עֲזוֹבֹן רוֹשְׁשִׁילָךְ וְהִירֵשׁ, וּבְמַצַּב הַפּוֹעָלִים כְּלוֹ.
 קוֹלוֹ אִזּוֹ יִשָּׂא, קוֹל רָם, הַמְּלַמֵּד שְׁמֵרֵל וְכֵה אָמַר
 (הָיָה לִישָׂאֵי וְעַל כֵּן בְּתוֹרָה, וְאִם הִצִּיץ וְנִקְנָע):
 – שְׁמַעוּ, רַבּוֹתַי, מַה שָּׁח הַמְּלַמֵּד מְלִישָׂא, מַה יֹּאמְרוּ?
 שְׁתַּח שְׁמֵרֵל בְּזוֹ הַלְשׁוֹן וְסַפֵּר בְּקַצֵּרָה
 תְּלֹאוֹת הַפּוֹעָלִים וְכֹל מַה שְׁעָבַר עַל נַפְשָׁם עַד הַנָּה:
 מְצוּקוֹת, וְרָעָב וּמְרֵי הַלֶּסֶץ בְּאִין תִּקְנֶה לְעַתִּיד,
 וְהִמָּה קָשִׁים מְצוּר, וְעַמְדוֹ בְּנִסְיוֹנוֹת מְאֹד רַבִּים;

* פִּישְׁנֵעִרְאָטֶע, Рыбьи кости

גמדות עיניהם אל כלל ישראל: ידאננא למו.
 — ויין מאדים זה מה הוא, אם לא רם פועלינו,
 שפכו ושופכים על שדות בת-ציון והרי-יהודה?
 דמם יבקש מידכם אם אתם התרש תחרישו
 טרם תחרימו הכל בני יקרא הלוחצים אותם.
 הגה בן יאמר הנוי: „איש איש יתן חוס ולא יותר —
 ונמצאה בתנת לדל? — בן בלה אמרתו המלמד,
 קורו כל פניו כבלותו ועיניו מתנוצצות ויפות.
 תרש האינו העם ונקנעו בראשם בדברו,
 ונשים מעבירות על שפי עיניהן את קצות המספחות.
 בלה המלמד והעם עודנו מחריש, ופתאם
 הקרה נקנסת לתוך המקבים וצלצל מטבעות
 נשמע באולם הרם, והקערה הולכת וקבדה.
 ושמח הקהל מאד, כי לב איש איש יחד בעשותו
 מוצה לעמיתו, ופגי המלמד מויעים מטמחה.
 — הגה כי בן, — יאמר אז שבתילי, מושך בקננו
 (זה אך מפולין הוא בא וקראו לו „תחמס פולני“,
 כאשר יקראו לכל פולני: „תחמס“ או „גנב“): —
 הגה כי בן שמרל זה — איש היה, אלמלא ליטאי,
 ראש של שתירזרב, — מספקני, אם הם ישראלים.
 שמעו היושבים והביטו בפגי הליטאי מה יענה,
 חבו לדבריו, כי איש מאד נבון היה, ואם מלמד.
 סיניו אז יעצום שמרל ויענה בשואל לתמו:
 — ואלו אבקהם אבינו ליטאי לא היה, רב שבתילי?
 — מה? — ושיכנו הלז — אבקהם אבינו! מנלן?
 ענה שמרל: — הן כתוב ויקרא אל אבקהם שנית
 ואלו לא היה ליטאי, שינדל'ם היה אומר ולא שני'ם.

מִצְאוּ הַדְּבָרִים אֲזַח חַן בְּעֵינֵי הַמְּסֻבִּים וְצַחֲקוּ
 הַרְבֵּה, וְנִהְגוּ מְאֹד מַחְכְּמַת הַמְּלַמֵּד וְאָמְרוּ:
 — שְׁבִתִּילִי! שְׁתִּיקָה זוֹ מָה הִיא? עָנָה לוֹ לְמַלְמֵד נִם אֶתָּה!
 — אַם! — עָנָה שְׁבִתִּילִי — סָפָה! יֹאמֵר הַלְּמַכִּיךְ! מֵאֵי אִכְפַּת?
 וְאוּלָם נִפְלְאוֹת הִיא בְּעֵינֵי וְנַעֲלָם מִמֶּנִּי הַפְּתָרוֹן:
 שָׂא רְאִיתֶם עַד כֹּה לִיטָא, שְׂאִין לוֹ שְׁנֵי שְׂמוֹת,
 וְאִם שְׁנֵי שְׂמוֹת אֵין לוֹ, שְׁנֵי זִוְנוֹת שֶׁל תְּפִלִּין לוֹ בְּנִרְאֵי
 אוֹ, לְכָל-הַפְּחוֹת, לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים עָגוּנוֹת בְּלִיטָא.
 מִצְאוּ הַדְּבָרִים אֲזַח חַן בְּעֵינֵי הַמְּסֻבִּים וְצַחֲקוּ
 הַרְבֵּה, וְנִהְגוּ מְאֹד מַחְכְּמַת שְׁבִתִּיל מִפּוֹלִין.
 חִזְרוּ שְׁנֵי שְׂכָרֵל מְאֹד, כִּי זָכַר מַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה:
 וְאוּלָם הַבְּרִיג עַל כַּעֲסוֹ, וְעָנָה לְשְׁבִתִּיל וְאָמַר:
 — שְׁבִתִּילִי, הַסֵּבֶת וְשָׁמַע: מַסְתַּמָּא נִהִידִין לָךְ
 דְּבָרֵי אֲנֻדַּת-הַסֵּסַח: מָה רָאָה רְבוּנוֹ-שֶׁל-עוֹלָם
 לְשַׁחוֹשׂ אֶת מְלֶאכֶת-הַמְּנוֹת, שְׂצֻדָק בְּרִיבוֹ, רְבוּתִי?
 שְׁבִתִּילִי, צֵא וְחָשׁוּב! — . צֻדָק מְלֶאכֶת-הַמְּנוֹת —
 עָנָה הַקָּהָל קוֹל רֵם — . וְהַתְּרוּץ, שְׂמָרְל, הַתְּרוּץ!
 עָנָה שְׂמָרְל וְכֹה אֶת מִשְׁלוֹ נִשָּׂא וַיֹּאמֶר:
 — צֻדָק הַבּוֹרָא אָף הוּא, וְהַקְּלָב אָשִׁם בְּדָבָר:
 צֻדִיק אֶתָּה, אָקָל מִי בְּקֶשׁ מִיָּדָה, הַקְּלָב,
 לְדוֹן — וְהַמְּשַׁשֵּׁמ לֹא לָךְ! — וְלֹא עָמְדוּ מִצְחוֹקֶם הַמְּסֻבִּים,
 וְשְׁבִתִּילִי פָנָיו כַּפְּנֵי הַכְּרוֹם מֵאֲדִימִים, מִכְּסִיפִים,
 חוֹשֵׁב לְהַשִּׁיב אָף הוּא אֶת חוֹרְפוֹ דְּבָר — וּבְאוֹתוֹ
 רַנַּע גַּתָן לוֹ מְדַק לְכִיבוֹת חֲמִימוֹת מִמְּלֵאוֹת:
 וְהָיָה לְמָרְק וְהָיָה הַמְּזֻקָק הַנֶּמֶד
 וְקִרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר מִשְׁתַּבְּרוֹת בְּבוֹעוֹת, בְּשׁוּמָן
 כְּחֵלּוֹת, אֲרָמוֹת וְצִהְבוֹת. וּמִצְאָ שְׁבִתִּילִי לְנִכּוֹן

למלא את פיהו, שקבר סער לענות למלמד,
בשלש לביבות וכף של מרק הצוף עלימו,
ונמסק באמצע הריב.

וכה היו יושבים ואוכלים
מרק ובשר, צלי-אש: תרנגלות, ברבורים אבוסים,
גהנים מיינות של קרים, מתנבחים, מתלוצצים וצוחקים.

ויבד השמש זה בקר פשישב בענלה אליקום
וזו הסוסים; אך לא מהרו בדרךם הפעם,
יען כי רפו ידי מיכילה משתותו היין,
והלכו הסוסים בקל העולה על רוחם, באין דרך,
נקחם, ועל כל נוש ונוש אליקום נענע בראשו.

הידלברג.

בְּרִ'לָה חוֹלָה.

(סחיי היהודים במכריה).

במה מְנַבִּים ובמה אין מְנַבִּים הסנים שְׂרָטְבוּ?
— מְנַבִּים בְּמַפָּה, בְּנִיר, בְּסִמְרֹט שֶׁל־נֹב הֶרְצָפָה,
בְּשֶׁרֶל הַבְּגָד, בְּקֶשׁ, לְרַבּוֹת שְׂרוּךְ וְאַנְסִילֹאוֹת —
דְּבָרֵי בְּרִ'לָה־בוּק, וְיִבְרוּקָה אוֹמֶרֶת: בְּאַלֹנְטִית!
נִתְקַשׁוּ בְּאוֹתָהּ שְׂאֵלָה, מְנַצְחִים זֶה אֶת זֶה בְּהִלְכָה, —
וְהִלְכָה כִּיבְרוּקָה: אֵלָּא שְׂוֹי קִימָא לְנוּ:
דְּבָרֵי־הִלְכָה לְחוּד, וְלְחוּד שׁוּמֶרְךָ גְרַם הַחַיִּים.
וְאִם בְּגִדוֹלִים הַדִּין בְּךָ, הֲרֵי קַל־יְחַמֵּר בְּקִטְנִים.
יֹשֵׁב בְּרִ'לָה (בוּקִי בְּנוֹי שֶׁל חֶבֶה בְּנוֹהוּ),
יֹשֵׁב עַל גְּבֵי הַפֶּסֶקֶל וְעֵינָיו הִקְטַנּוֹת מְשׁוּמְטוֹת
אֵנָה וְאֵנָה בְּחֶדֶר לְרֵאוֹת, מַה יַעֲשֶׂה בְּפִנּוֹת.
וְנִמְצָא לוֹ בְּהַפְסַח־הַדַּעַת מִמֶּתֶק מְשׁוּפְרָא־דְשׁוּפְרֵי:
חֲתִיקָה קְטָנָה שֶׁל בְּרִקְשׁ, נְנוּכַת הַחֲתוּל הַזּוֹלָל.
נְנוּב נְנָכְהוּ — וְנִתְפַּשׁ וְהִחְרַם מְלִבָּא בְּקִקְהֵל,
וְחֲתוּל זֶה בְּצִידוֹ לֹא זָכָה —

וּבְרִ'לָה מְצָא הַבְּרִקְשׁ.

וַיַּדַּע הַבְּחוֹר הַנָּאֵה, שֶׁלֹּא דַעְתּוֹ — דַּעַת הַגְּדוֹלִים,
מוֹחִים יְהִיוּ בְּיָדוֹ (אֵין חֶכֶם מִבְּעַל־נְשִׁיּוֹן),
תּוֹקֵף עָרְיוֹ אִזּוֹ יִצְרוּ וְקַל מְעִינֵי וְהִרְהוּרֵי,
כִּי־צַד יִתְּנֶה זֹכָה מֵאוֹתוֹ הַהַפְקָר? — וְלֹא שְׂעָה

לדברי יבדוּקה אומנתו, כשהיא מְזוּרְתוּ לתפלה:
.יְקוּם-נָא בְרִי-לְהַבּוּץ וּיְקִים תְּפִלָּתוֹ שֶׁל בְּקָר!
בְּרִי-לֵה: בְּרִיל, עֲמוּד לְנִטְיֵל־יָדַיִם וּמִזְרָה!
וְהֵיכֵן הַשְּׁלִיחַ הַקְּטָנָה? שֶׁקֶץ רַע שֶׁכְּמוֹתוֹ...
אַלֵּה הֵם דְּבָרֵי יוֹם יוֹם: מִתּוֹךְ הַבָּאָה וְתַפְלָל.
גְּדֵל אִתָּה לְשִׁמְד, חַי רֵאשִׁי! — בּוֹר וְעַס־הָאָרֶץ...
.קוּמָה! מַה אִתָּה — גּוֹי? שֶׁד! — אֵל יִחְשׁוּב לִי אֵל לְחֻטָּא...
מִהְרָה לְהַצְלִיב בְּיָדָהּ יְבִדוּקָה אומנתו הַזְּקֵנָה,
(שְׂמוּנָה-עֲשָׂרָה שָׁנָה שֶׁמְשָׂה בְּבֵתֵי יְהוּדִים
וְעַמְדָה עַל כָּל דִּין וְדִין וְהַטִּיבָה לְדַבֵּר, יְהוּדִית).

הִיְתָה לוֹ שְׂעָה לְבְרִיל! נִפְתְּחָה דְלַת-הַחֲדָר,
גִּבְנֵם אוּמְלָקָה הַשׁוֹמֵר — הוּא, וּמִנְפִּיּוֹ וּמִקְלוֹ,
נוֹתֵן שְׁלוֹם וּמִקְבֵּל מֵאֵת יְבִדוּקָה שׁוֹשְׁבֵנֶתוֹ.
שֶׁלַח בּוֹ בְּרִילָה עֵינָיו מְאִירוֹת וְסִקְרָנוֹת כְּאַחַת,
גִּתָּן אוּמְלָקָה מִשְׁקָפָיו בְּקֶשֶׁן וְשָׂהָה וְגִזַּר:
— .בְּחֹזֶר נָאָה מְאֹד! אוֹ לִיסְטִים יִהְיֶה אוֹ יִשְׁלַח
יְדוֹ בְּגִנְיָה! — .בְּלֶךְ-לֶךְ! — מִתְנַקְּחָה יְבִדוּקָה וְעוֹנָה:
— .לֹאֹ גְנֵבֵי נִינְהוֹ — רְמָאִים! כְּלוּם לֹא יִדְעֵת דְּרַכִּיָּהֶם?
.מוֹטֵל בְּעָרִיסָה, הֲרִי לָךְ: אִם מְשַׁלְּהֶם — רֵאשׁוּ פוֹנָה
לְרֵאוֹת, הַיֵּשׁ מִי לְרֵמוֹת; וְאִם מְשַׁלְּנִי — אֵת כְּפִיו
פּוֹרֵשׁ לְאַדְרִין: הַאִין לוֹ לִזְבוֹת בְּמַה מִן הַהַפְקָר? —
וְכִזֵּן שֶׁשְׁלָקָה יְבִדוּקָה אֵת הַשְּׁנִחְתָּה, וּבְרִיל
הַרְגִישׁ בְּדָבָר, — מִיֵּד טָם עַל הַמְצִיאָה וּבְלָעָה.

קָלִים וּמְהִירִים רְגֵלֵיהֶם שֶׁל נְשֵׁי-חֲרָסִים חֲשָׂאִים,
רוֹעֵד וּמְפָרְקֵם לוֹ נִים שֶׁל עֲצָבוֹת קְדוּשָׁה וְאַנְוָעָה,

לבנת הארץ מבחילה ופני חמה גדולה מאדימים.
 דומה לבעל, שפורש מעל בת-זונו לעולם,
 פתאם זוכר מתוך קרירות חסד-נעוריה,
 לוחשים פניו — והיא פניה חורים, משחירים...
 וכתות-כתות של עבים קלילים, כחלחלים ואפורים
 צפות ועלות מתוך מרחביה זהבהבית-חנרת,
 קרוכים אחריהן המונים ועליהם נטפלים אחרים
 למלא קנף תימן וים. נצמדים מקבלים הם צורת
 קנף — קנף-ענקים של צפור פלא, מאפילה
 על השמים, ועל תחום הכפר ועל כל בתיו.
 שקטים הם ונראים לך בית ובית על גנו,
 על חלונותיו ועל אצטבותיו כחיים.
 דיירה קטנה הרי לך: חלונותיה פעוטים,
 כופף עליה זה נגה וסופי-שפוליו נגדרים
 אחר כלונסות בתליה, השומרים מפני המפלת.
 דמתה לזקנה כמושה לאחר ששים, היוצאת
 בסופי-קוץ גם היא לתלש לה ברפס בנגה,
 כפופה ועקומת-הגב, ועיניה טרוטות ודומעות.
 והנה גם נבאיי-הבתים: פרוש ונקדל לפי כבודו,
 יושב בהרחבת-הדעת, ויש בשיבתו קצת שקיכה,
 מבליט בתליו וחובש לראשו גג רעפים חדשים,
 עיני-חלונות משקיפות מתוך חיוך חבוי ומרקד,
 כאומר: הריני לפניכם! — והבית שקנגדו מה הצופה!
 בתליו לבנונים מנבחים ופאת-נגו נמוכה לפי ערבו,
 מצוץ מכל זכוכיותיו מתוך גוגי-גוגים השמש.
 נטפל הוא לה. חברה הלכנה בכפרו מסתמא;
 הנה מאנפתו עוטרת את כל פדחתו ונראים

מצחו הבולט ושמי עיניו הקודרות, החצופות.
עומד לו אָסם בצד של מַסד אַבְנִים לְבִנְנוֹת,
רְהִיטֵי בְתָלִיו שְׁקֵרֹרִים: זֶה בּוֹלֵט, זֶה יוֹצֵא, זֶה נִכְנֵם,
נְנוּ מְדַלְדֵל וְטָרוּף מַחֲמַת הַרוּחוֹת הַשּׁוֹלְמוֹת,
צָבְתִים לְכָאן וּלְכָאן, אֱלוֹמָה-אֱלוֹמוֹתִים,
מְבִישׁ בְּחִלּוֹנוֹת אֶטְמִים בְּבַח וּבְהֵעַת נִזְחַחַת
מִמֶּשׁ בְּפִרְחֵי-הַפְּקִידוֹת — בְּפִקִּיד קָטָן שֶׁל דָּאָר
מְגִדֵל-בְּלוֹרִיתוֹ, בְּצִוְאוֹרֹן וּפְנִיּוֹ — בְּהִרְוֹת וְחֻטְמִים;
שׁוֹלְחָה לוֹ עִיגֵי אֹרֶךְ בְּמִבְט אֶלְכֶסוֹן עוֹד דִּירָה
קְטִנָּה וְשִׁטּוֹפֵת אֹרֶךְ-שְׁמִישׁ, כְּעֵלְמָה נִשְׂאֵת זֹו הַשָּׁנָה:
חֵן בְּתוֹלִיָּה עָלֶיהָ וְרֵוֹת אֶהְבֶּה פִרְחָה, בְּנֶרְהָ, —
וְסָבוֹר אֶתָּה, שְׁאוֹתוֹ הַבְּנִין מִשְׁמֶשׁ, שֶׁר־מְאָה.
מְבִיר רוֹמְמוֹת קְבוֹדוֹ הוּא נִבְט מִתַּחַת לְמַצְנַפְתּוֹ,
אָפֶס שְׁמֹרוֹתָיו, שְׁקִבְדוֹ מְכֹסוּמֵי יוֹם יוֹם, בּוֹ בְּנֶרוֹ,
לֹלָא הַפִּיל אֵימָה, כִּי כֵן חָצְאֵי אֲשַׁנְבִּיּוֹ מוֹנֵפִים;
צָבְתִים, שְׁנֵנוּ מְקִיפִים, סְמוּכִים לְכָל חִלּוֹנוֹתָיו,
וְאֱלוֹמוֹתָיו הַנוֹשְׂרוֹת בְּנִבְבוֹת-עִינִים עֲבָתוֹת.

וְהוֹלֵךְ וְכוֹבֵשׁ לוֹ מַעֲמַד הַלַּיִל בְּכֶפֶר, וְהִבְתִּים
פּוֹשְׁטִים צוֹרָה וְלוֹבְשִׁים, עַד אֵין בָּם לְהִכִּיר כְּבָר יוֹתֵר.
וּבְיַחַד עִם מְאוֹרוֹ שֶׁל יוֹם כָּבוֹ הַמְּאוֹרוֹת בְּעִיגֵי
בְּרִי-לֵה-בוֹץ וְנִשְׁתַּמְק. וְיַחֲרֵד לֵב בְּרִינָה לְבִנָּה זֶה.
עֲמָדָה מִסְתַּכְלָה בְּעִיגֵי, לְשׂוֹא שִׁדּוּלִיָּה וְחִבְתָּהּ!
מְאוֹמָה לֹא טָעַם וְלֹא שָׁת לֵב לְמַמְתְּקִים וְלִקְעָכִים;
כְּכָה שְׁכַב בְּמִשְׁתּוֹ וְקָם מִתּוֹךְ שָׁנָה חֲטוּפָה,
בּוֹכָה, וְנֶאֱנַח, וּבוֹעֵר מִתּוֹךְ אֵשׁ פְּנִימִית אוֹכְלָתוֹ.
כְּכָה עָבַר הַלַּיִל לְקִרְיָנָה לֹלָא שְׁעַת-מְרֻנֵעַ,

בלות עיניה לאור יום, לתשובת אישה הביתה
ונמלכה עמו; סוף סוף שמעה קול צעדים - ותשמח.

ונכנסו דרך הפתח שתי נשים מקבצות נדבות,
דרך הנה בכה, להכנסת-בלה אסבו:
הינדה שמשית היא זו, והיהודית השחורה מלנחה,
שסכה באוני הבאות מרי-שיחה האשה הצעירה.

ענתה היהודית השחורה וקולה - קול עבה, קול אקר
(גבוהה ורזה מאד, ושחורה ולא-נאוה היתה):
- שמעי וכן תעשי, קרינה: יקח לנער מצט מים,
מים, שקדשו בכלי, ושענה מגר של מיקולה;
משחי את מצחו בשענה, הנוד-אנו, חוהו ונבו,
והיה הסנע בלא הנה, בבד יוסר מנו, חר-נפשי:
קפץ רגזה של הינדה שמשית לשמע כל אלה
ודברה דברים כבוסים באוני היהודית השחורה:
- תמיד את קופצה בראש! אך את - ואין בלתיך לדעת!
מים קדושים ונר של מיקולה - הרי לה סגלה?
משל ללכיבות של בד' - קרינה, יונתי תמתי,
נפשו אם תרדה על בגד - לדברי שמעי וכן תעשי.
שאלי את צפה החגרתית ותשמעי, מה יש בפיה:
יש לה לצפה זו אח והוא יושב ב,מצרים הקטנה,
ואשה לו לקח משם - בת-בתו של חמילה לקח
(אומרות הבריות: מיטב הסירים לגדול בחזירים).
יש לו, ברוך-השם, חנות-מכלת, ואמרים
עתיד הוא להיות גביר ומקום קבר קנה במקורח,
מכר לו דן את שלו, כי יצא לקמינקה לגור,

ואחותה של אשתו לה בן - ושנים כבר מתו עליה -
 לא עליכם, קרינה! - ותרדה היא אל הנער.
 ב. קומוהדמדמד" היו פה וראיתי אני את הילד,
 ואזכה בן לראות את בני מנדלי נכנס לחסה.
 מה לכם אאריף בדברים? - אמרתי ועשו כמצותי -
 ימצאו זונות, אך בקעה זונות חתנים וכלות,
 שאבותיהם חיים בין מצד חתן בין מצד כלה,
 ולקחו מקל זוג וזוג, מארבעת הזונות יקחו,
 עשרים וחמש גרה: אך בקעה מסבעות של כסף,
 וישא עניל של כסף - סגלה לאריכות של ימים -
 עניל של כסף על תנוך און הנער הימנית.

תרדה קרינה לשמוע הדברים, כי כבר שני בני
 מתו עליה גם הם, ובקעה רסה ענתה:
 - לשאול ברומא אמרתי, ויבא אישי ויבקשו.
 קמץ עליה רגזה של היגדה שמשית ואמרה:
 - רומאים - רומא-אליל! כלום מבין הרומא קמחלות?
 מודה לדוקמור כיום! כלום ידעו לסנים מההדוקמור?
 אותו רומא מה עושה? אמרי נא את: מה הוא עושה?
 בא הוא וכותב הוא סמים - מאומה לא יעשו - בותבים!
 וכי כבר שפו בכסר ידעונים ויודעות-לחשים?
 והיכן סדם, ואיפה חרושמש, ותולחובימקה? אנה?
 חלטה משדנה שלי, לא עליכן, היגדה וקרינה,
 חם לה, קנחת, כלום אדע? במעיה וראשה היא חשה,
 קמה, מדברת מתוך גדחיתה דברים מתמיהים!
 והתחיל הגון שלי מוען קלי הרף הרומא!

(א) חנ מתני הנצרים, בחודש נובמבר.

רוסא? — יבא הרוסא! הוא בא ומתבונן ברוסא
ואמר הוא, שזה, טיף. טיף? יהי, טיף! שמא אדע?
יבחין קך בגשמתו כמו שהוא מבחין בקלאים!
מה-לי להוסיף דברים: אך בקעה שבועות בן עברו:
משרנה על ערש-דני מוטלת בביום בו עלתה.
וראה אני, כי אין סוף — אספתי קל הפתקאות
וכל הצנצנות בקלי והשלכתים לשד ולעזאזל.
בן! כך אזכה ואראה את מנדלי נכנס לחפה,
ועוד באותו יום קראתי אני את הוולחוביסקה!
ולקחה משערך של פך שחור, שאין בו קל פתם,
ולקחה נחלת של אש ותשם עליה השערות,
וקמרה על החולנית, ולחשה עליה את לחשה.
שמא יודעות אתן? עוד באותו שבוע הן משרנה
קמה, ועמדה, וחייתה, — בן אתנה, רבונ-של-עולם!
ויודעה את, קרינה, מה? תלך יבדזכה ותקרא.
אמרי: אנכי שלחתי. הבהילי את הוולחוביסקה!
ואני, הינדניו, גלך: כלום יודעות אתן? ימות הרפים!
בשרם פקחת עיניך — הלילה בקר אחר כתלנו.
ושלום לך, קרינה חיתי... מאנה היא, מאנה גדולה!
בלה עניה ואין כלום, והנה בוכות זה, יונתי,
יקום ויבריא זה בגך — וקראי ל. הוולחוביסקה!
שמא תאמרי: לא תועיל? — קל-וחמר לא תויק,
והא. לכם, במצוץ טבק' בעד קל הדוקטורים שבועלים!

קלת-דגל יבדזכה ולעשות רצון שולחה מהרה.
וקנה וכפופת-הגו, אפס עיניה עוד חיות,
חודרות ונוקבות, והן מלאות אור חקמה ובינה,

בָּאָה לְשֵׁם הַיְדְעוּנִית, מְקַשְׁקֶשֶׁת לְאֵט בְּמִנְפִיָּה.
 — שְׁלוֹם הֵי! אֵךְ זֶה יוֹם: מְטָר וְלֹא מְטָר, וְשִׁלְג —
 וְשִׁלְג אֵינְנִי, אֵךְ עֲרֹבֹב מְשֵׁנָה שֶׁל נָשִׁים וְשִׁלְג,
 וְרוּחַ שְׂאִינָה מְצוּיָה בָּאָה, וּמְטֹאטְאָה וּמְנָה,
 לְסַמֵּא עֵינַיִם, וְהִפָּה יִסְתָּם, עַד אֵין רוּחַ לְנָשִׁים.
 הֵינּוּ דְאָמְרֵי אַנְשֵׁי: הֲמֵן שְׁלֶכֶם וַיְבַדְדוּכֶם!^א
 יוֹצְאִים בְּמַחֲוֹלוֹת כְּיוֹם —. הֲבֵה אַחֲמָם עֲצֻמוֹתֵי.

לְאִמּוֹ הַתְּכַנְסֵם הַחֵם בְּעֲצֻמוֹת הַזְּקֵנָה כְּשִׁקְוֵי
 מְכַרְיָא וּמְחַמֵּם הַדָּם, הַנְּקַפָּא בְּעוֹרְקֵיהֶּ הַבּוֹלְטִים
 כְּמַעֲשֵׂה שְׂבָבָה עַל-זַב יְדִיָּה וּפְלַח־בְּרִקְתָּהּ.
 קָמָה וְהִלְכָה לְתַרְרֵי-הַמְּכַשְׁלִים, וְתַחַת הַתַּנּוּר
 אֲסַפָּה בְּנַחַת כְּמִלֵּא-חֲפָנִים שְׂבָבִים וּנְבָבָא,
 פְּרָשָׂה לְכַתֵּל הַצַּח וְלִקְחָה מִשֵּׁם יְעָה-בְּרִזָּל,
 שְׂמָה הַכְּלִי עַל הָאֵח, עוֹשָׂה בְּדַמְמָה מַעֲשִׂיָּה;
 לִקְחָה לָהּ כְּאֶרְזוֹן הַסִּירִים סִיר-תְּרַשׁ, סִיר קָטָן,
 וְשַׁעֲוָה צָחָה כְּעִנְבֵּר שְׂמָה בַסִּיר, וְנִפְרֹרִית
 הַעֲלֵתָה תַּחַת הַשְּׂבָבִים — וְאֵשׁ קָטָנָה נֹאחָזָה בְּשְׂבָבִים.
 הֵיזָתָה מְדוּרָה עַל־זָה — וְתַמֵּם הַשַּׁעֲוָה הַרְבֵּה.
 מִיָּם שְׂאָבָה אִזּוֹ מְכַד־הַמֵּיִם בְּסַפָּל,
 וְהַפְּכָה עַל פִּיהוֹ הַסִּיר, וְתַעַל הַשַּׁעֲוָה וְתַצְרָף.
 דוּמָם הַבֵּיטָה הַזְּקֵנָה בְּסַפָּל בְּשִׁרְטוּמֵי הַשַּׁעֲוָה,
 רַבּוֹת הַתְּבוּנָה בָּהּ, לְדַעַת לְסִתְרֵי הַצּוּרָה,
 אַחֵר נְשֹׂאָה אֵת קוֹלָהּ, אֹמְרַת לְקַרְיָנָה: רְאֵי, בְּתִי,
 מְרָאָה פְּגִי-נְבֵר רְאֵי, וְשַׁעֲרוֹת-דְּרָאֵשׁוּ הַפְּרֹעוֹת.
 עֵינֵי הַרְעָה הִיא שְׁלֵטָה בְּבִגְדָהּ, עֵינֵי-הָרַעִי שְׁלֵטָה:

^א יום קדוש של הנוצרים, הקרוי על שם יבדוקיה". חל בעונת-פורים.

ביצה הביאי הלום ואלחש עליה, יונתי י' - .
מהרה קרינה לשל וביצה לקנה הביאה.

רמזה הזקנה לבריל, ויגש אליה הקסן.
ואותה הביצה הלקנה נלנלה בנחת הזקנה,
הלך ונלגל סכף רגלו ועד קצה קרקרו,
הלך ונלגל לאט ודוקבות שסתיה הקלות:
- עין רעה כאן באה,

המוזג זניו,

- שקד ועגב -

- מי אשר נתן העין הרעה -

המקנה שתי עניו.

שלוש פעמים כך אמרה ושלש פעמים גם נלנלה,
הלך ונלגל הביצה על כל נופו, נלנלה בנחת,
ושלוש פעמים באה וירקה מלאסיה הזקנה.

אורו סני ברלה-בוץ למראה הביצה הצחה,
חש באצמומכתו - והיא ריקה, שואלת תסקידה,
סנה אל אמו ואמר: "אמא, רעבתי לביצה".
מהרה קרינה לשל ותעש הביצה - ויאכל.
אכל ושבע ופגיו הרעים חלפו, ויגל,
עושה מעשה-נערות ונתקל ברגלי הזקנה,
אותה ידעונית, שישקה לשלחנה של קרינה ברחבה,
יושבה ומוזנה לה כום קטנה ועוד אחת ונומר
בנחת, - ואחר כל כום מפטירה חלה של שבת.

כפר יאסמריכינויה.

כַּחַם הַיּוֹם.

(איריליה).

עֲמֵדָה חֲמַתוֹ שֶׁל תַּמּוּז בְּאִמְצַע שָׁמַיִם, מִשְׁפִּיעָה
שִׁפְעַת שֶׁל אֹרֶז וְנִגְהוֹת עַל שְׂדֵמּוֹת אוֹבְבֵינָה וְנִגְיָה.
וַיִּמִּים שֶׁל פְּלֹדוֹת נִשְׁפְּכוּ, וְשִׁבִיבִים, וְרִשְׁפִּים וְתִרְזָרִים
פְּזִיזִים, קְלִילִים וּמִשְׁחָקִים הִתְפָּזְרוּ לְכָל הָעֲבָרִים;
נִטְּפוּ לְפָרְחֵי הַסְּרַנִּי, לְכַנְפֵי צְפֵרוֹת הַדְּרוֹרוֹת.
וַיֵּשׁ אֲשֶׁר יָצְאוּ בְּמַחֹל הַיְתוּשִׁים עַל פְּנֵי הַשְּׁלֹזִיאוֹת,
רוֹקְדִים כְּנֶגֶד הַחֲמָה עִם וְלִדְוֹת־שֶׁל־חֶסֶל עֲלִיזִים;
אֵלֶּה בָּאוּ לְבֵין עֲלִים וּבְסִדְקֵי מַעֲנִיּוֹת הַחֲבָאוּ,
וְאֵלֶּה, הַמְּפַנְרִים בָּהֶם, נִפְזְרוּ לְבֵין מִי קִלּוֹחַ
קֶסֶן, וּמֵהִיר וּמִפְּסָמֶשׁ בֵּין עֲפְרוֹת־זֶהָב שֶׁרָכְבוּ;
אִסְם אֵף אֶחָד מֵהֶם לֹא שָׁב כָּל־עֲמַת שָׁבָאוּ.
נָקַר, לֹא הָיָה בְּרִצּוֹנָם לְהִתְפַּגֵּם, כִּילָדִים שׁוֹבְבִים
פּוֹרְשִׁים מֵאִמָּם וְנִחְבָּאִים וְאִין לְמַצֵּא אוֹתָם בְּמִנְתָּם.
וְקָלְמוֹ הַשְּׂדֵמּוֹת לְהוֹכֵם שְׂכָרִירֵי הָאוֹרִים הַנְּמוּצִים
וּכְסוּ עֲלֵיהֶם, וְהַצְּפִינוּם בְּחִיקָם הַפּוֹרָה וְהַחֲמִים,
וּבְמִתּוֹר וְנִצָּה יִסְפְּנוּם, וּבְמִסְגְּרוֹת תְּאֵיָהֶם יְבִיאוּם,
וְהָיָה לְאַחַר שֶׁעָבַר תּוֹר עֲלִים רַבִּים בְּאֶרֶץ,
פָּלְמוֹ הַשְּׂדֵמּוֹת וְהַכְּרִים אֶת נִסְצֵי הָאוֹרוֹת הַשְּׂמוּרִים,
וְעָלוּ הַנְּהַרְזִירִים, וְהָיוּ הַרְשָׁפִים לְגִרְנֵי
שִׁפּוֹן בַּעַל־הַשָּׁסֶם, וְחִשָּׁה בְּבִדְת־זְרַעוֹנִים
וְדָנָן וּזְקָרָה קוֹמְתוֹ.

ופשט הדיב התחתון

ונגע בנהב העליון, ויתלקדו אורות באורות,
ונבר החם עד מאד, עד שימו מתקק לנפש.
וקלתה רגל משוק ורחבות הקברים ישמו.
שליטה לא תהיה לחמה אך קניית זו או אחרת,
פנת כתרים, אם יהיו שפולי הגג לה כתרים
בפני פרענות-החם.

ונמצאה אותה הפנה

מצלה מעבר לפתל, פתל צפוני-מערבי,
לבית-האסורים בקבר, משמש גם בית-הפקידות.
שליטה נזמנו לאותה פינת הפתחים הפעם:
משה-אהרן הנוץ. ימכנה בניים יצלו.
אירע לו מאורע ונפלה דלקה בביתו, והוא ישן
באותה שעה על נני, - ונקזה, ואם הציל את נפשו.
מלאכתו, מלאכת-צובע, געשית כל ימיו.
וכון שבאו ימיו-הרף - ישב בביתו ורעב.
ואלה השנים, שישבו עם משה-אהרן בחד:
וסקה זוג-הסוסים ויוכים, המלאך השומר
בית-הפקידות בקבר, לרבות בית-האסורים,
מקרה בלשון האברים. לאותה משנה נתמנה
יען הנה קטע, בן שב ממלחמת קרים ביתה.
ואיזה הדרך הם באו לשבת בחד הפעם?
ראו זקני הקבר, שתריסי חלונות המקרה
משמש נתננו מרב שמש ומחמת רב שנים,
עמדו מכרזים באספה: שיש להתישב בדרך,
שקא הוא כבר מן הישר להביא יהודי, לצבעי.

לאחר משא-ומתן, קשנדב הַצְלוּיִי הִין יִין,
 נצחו בעל־יְהִי-הֵךְ וְהוֹשִׁוּ עִם אוֹתוֹ הַיְהוּדִי.
 עֲתָה עֲמַד מוֹיֵעַ בֵּין תָּרִים וְתָרִים וּבְמִקְחוֹל
 מִנָּה, וּמַעֲבִיר, וּמְנַמֵּר, נוֹשֵׁם בֵּין מְשִׁיחָה לְמְשִׁיחָה.
 הִיָּתָה לוֹ קֶבֶר הַזָּקָה: מִתַּחַת יָדוֹ לֹא יוֹצִיא
 דְבָר שְׂאִינוֹ מִתְקַן - וְהַסְלִיא לַעֲשׂוֹת הַפְּעֵם.
 וּקְבָה מְשַׁח הַתְּרִיסִים: יֶרֶק, יֶרֶקוֹן שֶׁל נְחֻשֶׁת,
 מְשַׁח הַטְּבָלָא, לְרִבּוֹת מִכְנֻרְתָּהּ, כְּלָפִי הַרְחֹבּוֹת:
 בְּאִמְצַע הַטְּבָלָא חוּג אָדָם וּנְקֻדַּת-הַמְּרָבּוֹ אֲדָמָה,
 לְקַח לוֹ צִבְעֵי הַשָּׂרֵק וְלֹא חָם עַל מְמוֹנוֹ, חֲלִילָה!
 וַיֵּצְאוּ מִמְּרִבְדֵי-הַמַּעֲנָל בְּרָנִים, חֲצָאִים שֶׁל קָטֵר,
 קָרָן צְהֻבָה וּכְחֻלָּה, צְהֻבָה וּכְחֻלָּה וְנוֹמֵר.
 וְתַחַת הַמַּעֲנָל כַּעֲיֵן שְׂרַח, וְלֹא הָיָה וְלֹא נִבְרָא כְּמִדּוֹ,
 יָסָה עַד לְהַסְלִיא מְאֹד: שְׁלֹשָׁה בְּפִתּוּרִים, שְׁעוּלִים
 בְּקִנְיָה אֶחָד, וְהוּא לְבָן, וּכְפִתּוּר וּכְפִתּוּר וּסְרָחִיו,
 חֲצָאִים אֲדָמִים וְחֲצָאִים בְּתַמִּים, מַעֲשֵׂה-שְׂבָבָה.
 יָסִים כְּלִי-כֶּדֶד, עַד שְׂאִין הַסָּה יָכֹל לְהַגִּיד שְׂבָבָם!
 וְהָיוּ בְּשִׂרְאוֹם הַבְּסָרִיִּים עָמְדוּ מִשְׁתָּאִים, וְאַחֵר
 נִעֲנְעוּ בְּרֹאשָׁם וְאָמְרוּ: אֵלֵה הֵם מַעֲשֵׂה הַצְלוּיִי! -
 וְאוּלָּם בְּשִׁעָה זוֹ עוֹד הַצְלוּיִי עוֹמֵד עַל מְלֹאכְתּוֹ,
 וְיוֹשְׁבִים הַגּוֹיִם עַל יָדוֹ מְרֹדִים בְּמַעֲשֵׂה-מְכַמְרַת
 (הִיָּה בֵּין כְּתָלֵי הַמַּקְרָה יָשׁוּב גְּדוּל לְעַבְבָרִים,
 וַיֵּצְאִים הָיוּ כִּיּוֹם וּנְתַקְלִים בְּרָנְלֵי הַבָּאִים,
 מְבַלְבְּלִים דַּעְתָּם, מְטִילִים אִימָה יְתָרָה עַל נְשִׁים).
 יָשַׁב יוֹכִים עַל הַפּוֹלְלָה וּמִקְרָה עוֹזֵר עַל יָדוֹ.
 וַיֵּצֵא אֶת הוּא מִן הַמַּקְרָה - בְּשִׁעַת הַחֹם אֵין מִסְמִדִין -
 לִישָׁב בְּצַל וְלִשִׁיחַ קָצַת שִׁיחַת יְדִידִים בְּמִבְנָה.

וכך הנה וסקה מספר על-אדות ה.מכשול, שגורם
 עקשו לו ישיבה ב.מקרה: .מעשה בחבל שמצא...
 (ושכח, במחילה, העקר: שהיה קשור בחבל,
 ממש באותו החבל, סוס נמור, הינו-סוס ורים...)
 .כה, אנשי חסד, רק חבל - ונתפש... ויצא ננרדינו,
 בעונותיו הרבים, ישיבה של עראי ב.מקרה'... -
 קכה ישבו בגיאגים אלה טרודים בעסקיהם,
 תולשים חומים של ברזל ויזכים מותחם וכורכם בידיו
 ועושה מעשה-קדם לקבול חתיכות נקניקים, -
 עד ששלה באזניהם קול פסיעות קלות ברחובות.
 ועמדה חמתו של תבוח באמצע שמים לוחטת,
 וקלתה רגל משוק ורחבות הקפרים שוממים,
 ואדם אין מן החוץ, שיצעה ורכבו הפעם.
 הקנו את ראשם לדעת ולראות, מי הוא ההולך.
 מאמץ וסקה את עיניו הורחות תוך-קרידבור,
 משה-אחרן לאפו שם את מכחולו בדליו
 ושומר המאמר יזכים אף הוא לא החיש בעשהו,
 מעמיד במקרתו כנגדו, מעביר את כפיו על זקנו,
 בינו לבין עצמו משתעל ומוענע צנארו השחוף.
 תמהו השלשה בראותם את שמחה הזקן, בלכתו
 שחוח, בדרך יום-יום, סביב צנארו כרוכה מטפחת
 ידיו נתונות בתוך שרנלי קפוטת של אטלס,
 ימין בשרנל של שמאל ושמאל בשרנל של ימין;
 קלות פסיעותיו ורחות, וספר תחת בית-שחיו.
 ונחך הזקן בשראם, נגש וברכם ועמד,
 נחתן שלום ומחזיר - ונדבר עם אותו הצלוי:
 - יסור הנה, בראדם! הליכה זו למה היא באה?

טענה לשון קדוה? - לבקר בדוקוני הלכות,
 ולנלה בדוקוני הן מתי. - קרוך בין האמת!
 הך זה ומתי? - נאני מאום לא שמעתי עד היום.
 נאנח שמחה, וקכה נשא אמרתו ויאמר:
 - קני, קרוך השם, ילדים בשאר ילד-עולם;
 קלם, ידעת ר' משה, לאלהים ולאנשים; מה שך
 פקחים, למאי נפקא מניה? - ספס חקמים ונבונים.
 נולדו וספחו ונדלו, וצער גדולם בשעתם,
 היו לאנשים - ופנו איש לעקרו, בדרך של עולם.
 סבור הייתי בשעתם, שאין למעלה מפרחם:
 דרכו של אדם בקד להיות הולך ומגום בדבריו,
 אלה הולכים מוספים ויש שמפחיתים, מקמינים.
 בין מעגשם נפטרתי - צריך לוטר האמת:
 גשר מבורם בזמנו, בזמן הציצו שניהם,
 בשעתם וחלו על ארבע, בשעתם היטיבו ללכת,
 ונדלו להסדר ולעסק, הכל במצנת אלהים,
 אין ביניהם לבין יתר אחיהם מאומה.
 נגם זה לעריסה - ולאחר שנה ומחצה
 סנה מקומו לאחיו, הנולד לסגל טוב אחריו.
 ולנלה קמני לא בן: בדוקנים לי היה, ולאחר
 יאוש של בנים הוא בא, ועלה לאמו בקשי.
 גדול היה משאר קני, כל אחיו הקודמים;
 והיתה השמחה במעוני, שהשלים הפגן בבואו.
 היה קצת צעקני, וגם זו ממדת הקטנים,
 אלא לאחר שעמד על רגליו והתחיל מסמפט -
 נקר היה מיד, שאין תפיסתו אחיו תפיסתו.
 עלה לו בקשי דבורו, וגם באלסאר ביתא, בדאמרי

אינשי, הלך ונכשל, בהולך על נבי קלונקאות.
 נבקה בו רוח-שמות! הא ביצר? חולם בקרקו:
 בורר לו פנה נשקה ועיניו תמהות וגדולות,
 וחובב הוא את הגן בלילה בשחשך ונאלם,
 משקים להסתכל בחמה בעוד בקר רטב בטללים,
 עומד ומביט ובא לידי שקה של מנהה בערב,
 מצין בלהבות-מערב, והשמש הולך ודועף,
 נעשה רשף - שכיב, וויק אחרון מפרקם במותו.
 נתנה אמת להאמר: ימים שמים בלילות,
 אלא מה. סבלית? קנה? - .יש שהוא נחפו השדה:
 - .נלולה-שוטה, לאן? - .לראות בסרחי הדגן!
 פרחים לדגן, והם קטנים, קתמים ונאים,
 חיים של שעה להם ואך ורינים זוכים לראותם.
 - .תורה זו לך מנין? - קבלה מונקה וטימושקה,
 .שקצים מ.שקצי הקפר. יש אשר שד בא וכופאו
 לרוץ ונקא בשעת נשם ושלוית ברהבות,
 ומפות הנשם היורד נתקעות במימ-שלוליות,
 נראות במסמרות תקועים וראשיהם בלפי שמים.
 דבקה בו רוח שמות! ובאותו הלילה, שקוראים
 לו .ליל האנקור" קעם, שוטה זה היה זכה
 לכמה רצועות, עדי ישמשח לו על מסתו.
 יושב לו באנקור נסחד וקולם לתוף עיניו הקרקים,
 בקר ובקר קשהוא עורט מחשבי שמים,
 ועינו לא תשבע מראות...

אך לבו היה לכזקב,
 ונה מזקק ולא לב, ולא היטה מעולם פניעתו

(*) כך קרוי ליל 24 יוני בפי העם.

רעה, ואפילו בזבוב שעל גבי הקיר; והילדים
 מקנטרים היו אותו, וכללה-שומה בנוהו,
 וכדומה כנזיים של גנאי, — ולא קבל עליהם מעולם:
 מרה לא הייתה אף טפה בלבו, לבזזהב ותרני:
 וכמה חכב כל חי: הואג למוזנות אנקורים:
 יום-יום עם הגנץ החמה נאספו עליו המונים,
 באים וחוטפים מתוך כפיו שתותים ונרענים.
 בעצמו לא טעם — וכבר נענה לכלבי החצר,
 פדם לחתול המנמר ונתפש בגנכת החלב:
 הואג לחולדה ששנדה —. וחכתי היתה נודעת
 ליונים, ושקבים לו עשה וסבל יסורים בשבילם,
 ועלו לו במלקות ובכל פרענות ורצועות והקאות.
 שמא ראיתם יהודים מפריח-יונים מימכם? —
 ועמד בכל הנסיונות, ונתנאשו ממנו, ולא מחו
 בידו ויעשה מה שירצה! — ואז נמלאה חצרנו
 יונים ותורים מקל המינים. כלום לא הייתי
 שקק? גם אני, בן-בפר? אך. מבינות? זו לו מנין?
 משה-אהרן וכי מה, בסבור אתה לא למדני
 לקרא לקלן בשם? — וידע הקטן את קלן:
 אלו הן, יוגי-מצרים, ולא לו נאמר, נזירים,
 וישגן. בעלות-מראה, מבליטות חזיהן כפקידים:
 נקחן, יזנת-תכיים משפרת את ונכה הנאה,
 בעלות-הרעמה מתהדרות בצמה מקפת לערסן,
 כנפיה של, יוגי-תלתלים עם, תורים-ענקים נסנשים,
 בפנה זו הוגים אהבים זוג, רומים וזוגות, כושיים
 שחורי-הראש; בינתים באות ביעף, יוגי-פנינים,
 נוזל למשפחות ה.במרים, איטלקים, שוויציים וסורים.

הומה זקן לילד: אני שערותי מקסיפות
 באתי ללמוד מבני, וכמעט שהייתי למבדל.
 וקבה הגיע ונגנם לתוך העשרים והארבע.
 ונגנם הנער לתוך חלומות בהקיק, ואינו
 רואה אלא כל מה ששמע מרבו בהדרו:
 צוענים פושטים בכפר, משחזירונים, נסחים –
 מצירים הם לדידיה! ואלמות השדה בעיניו
 הן אלמותיו של יוסף! ושואל למקום גוד העדן
 ואיפה האורים והתמים, ותכהן הגדול איהו?
 אביב – ועלו הפנים, וראוה מי יססוף במראה,
 נבטה בעיניו הר סיני! ואי הדרך ירושלים? –
 וראוה המלמד, כי מחו רוסף וקשה לנמרא,
 אמר: דיו אם יעמיד יהודי קשר, – ולמדו
 חיי-אדם, והכנים בלבם מוראו של יוצרו.
 נהפך הנער ודבק בקונו בנפשו ומאדו,
 והיר במצוה, בצום, ומאריך בתפלה כזקן,
 ונוער בגזיפה גם בי, ובאחיו הגדולים, הדשים
 בעקבותיהם עברות – והיטיקוהו בבטיטה,
 עשו לו מעשים להכעיס, קנטרוהו בתוספות-כנויים:
 צדיק, חסיד ורב, קוזק של רבונ-של-עולם.
 דרכו של נער אצלנו: בר-מצוה – לך משוך בעל פרנסה.
 ולולה התחיל גם הוא מתגלל בזגן סרקמטיה,
 אלא – לא נוצר לקך...

מה לך אספר, רב משה?

משתחמירו בתחום וגורו על תפרקעות,
 ונטלה המספה המרה, – היינו כלנו חנונים.
 גדולים התחרות ודחק, ולידי אונאה מביאים.

במה נוזנים בקבר? בנקיטת אצבע לבדה
בכף-המאזנים להפזקה (חסר חסר בגניעה),
במטה חסרה של סף...

והתחיל הבחור צוח:

בתוב מפורש מה הוא? ואפורים, ובית-דין-של-מעלה?
פותחים לו בדרך-ארץ - לך קרא סיוקם, - הוא באחת:
מתמת, אונאה - והדין! - סלקנו ידינו ממנו:
ישוב אל ספריו, הרב! - ואין לעשות עסק בסניו.
יש אשר יזכה הנזי מן ההפקר ויביא אליה,
ואפשר להנות, - השמר לה שן יראה, הקטן:
צריך להחבא מסניו במסני השומר, להבדיל...

בפורים התאכסן בביתי משלח מארץ-ישראל,

יהי אדמוני, שוקנו מגדל וסרקו מאר גאה,
בעל צורה וקרב, ופה לו, פה מסיק פרזליות...
לאחר הסעדה בחבורה נשקטו הבנים יגעים,
אלה ככה ואלה ככה: זה יושב מנמנם על כסאו,
אחיו התפרקד לו קבר - עינים מטרדות פרנסה.
נשארו נחנו השנים עם אותו המשלח, וספר
לנו נסים ונפלאות מקברי האבות והקדושים,
ביצד מבכים את אבני כהל מערכי הנשאר,
קברה של רחל אמנו והלולא דבר רב יחאי...
נסים ונפלאות! ולא קלאו אוננו משמע...
ולולה יושב בצדי, בוערות עיניו בנחלים,
תלויות בסני אותו משלח כפרנל באבן-שואבת,
ממש בולע כל דבריו. נאחר לשבת הלילה,
וגסרד בקשי ממני. ולמחרת הבקר, בשנסע

אותו הזמן, לא בא אך ולולה לברכו בצאתו.
אמר אמרנו: מי ידע מזונות של מי יספיק עתה?
יודעים אנחנו את דרכיו וכל שנעונותיו – ונשקמו.
סעדת-האָהָרִים הגישה – ואינו. ונתבלבל
מחי מחרדה לבני. בקשנו, חפשונו – אינו!
בנופל לתוך מרהבאר! פנינו לשכנים, שאֵלנו,
שָׁמָּה רָאוּהוּ? – לְשׂוֹא...! בְּעֶרְבֵי הַבֵּיאוּ מִבְּרֵי
כֵּל רוֹעַד מִקּוֹר: בְּדֶרֶךְ מִצָּאוּ וְהִבִּירוּ.
ועוד באותו לילה באש בער הקמון, בתנור,
ואמר, כי במתניו הוא חש. וכה בער, הלך ובער
שלשה ימים – ומת... .

אחר נחגלה הדבר:

נמר ולולה בנפשו, לא פחות ולא יותר – שיעלה
בעצמו לארץ-ישראל, – והמתין למשלח במגרש.
חמד לו לצון המשלח והסיעו בקמא בדרך.
לאחר שהורידהו מתוך העגלה, התעקש
ונמר לנדוד, ואם רגלי, והלך בשלג, באנה.
פגשו האבר וההזירו – – –

ואמילו בלנו ידענו

דרכיו – נדכו של מלמד, תם, אך נשמה יתרה –
זאת ראינו בחוש – היה הוא בביתנו,
ואינה מעלמא הדין... אמנם חמימות... נשמה...
ונשלה היא משמת, ונתרוקן הבית מסהרו...
וקלתה הרגל משוק – אמרת: אלך ואבקר
ילדי ולולה שוטה; מן-הסתם יתנענע על אבא.
ועבר אני על פני בית-הקברות, להם וראיתיו
כלו סרחים ונצנים, וערכים סבבות הגלים.

ונקנסה שמות בי, אלמלי, רב משה... אלמלי זרקהי
פרחים על קברו... נצנים... והוא ככה מחבקם, ככה...

גאנק שמחה ונשתתק, וישב הצלוי ונדם.
— קומה, אחא, ושוב — פסק ימים — אל הימקרה,
ען יש לחוש לבא הלבלר, ולא יאה לאסיר
להיות יושב בחוק — ונעלת הדלת אחריו:

ועמדה חמתו של תמוז לזקטת באמצע שמים,
ימים של פלדות נשפכים, ושביבים, ורשפים, וזהרורים.

ליונה.

הַכֶּף הַשְּׁבוּרָה.

(אידיליה).

... ויובל היות, אשר אז שמש נדבות בארץ
פורש מקרן מערבית מתוך ים של אור ואהבה רבה
ונתלה בנשיקה אחרונה הרת זהב עומס, פו נוסם
באלות-קסוף רעננות ודליות ירוקות-ירוקות:
מדליק רבאות ניצוצות, חוננים בראשי השמים
בטרם אביב על התנות עליזות של קיכלים בגישנותם
שבים מעבר לים; זורק מזהבן בנקלים,
בורא מאורות קנפירים טובלים ורוקדים במים,
משקה בלהטיו עננים ותכלתם ההולכה ונקפה.

ויובל היות, אשר תפקד, ובטרם תפדה, קפר נדח
באפסי ערבות ונגן, גם פנת-סתרים לשכחה,
גנה – ותלמים בה שנים, שלשה, מאפילות עליהם
ארבע אקקיות נוגות. ושכחי זמן וחליפות
היים שם תני דור חולת, יסוריו וחלומותיו,
נוצרים מסורות-קדומים פרחים עוד נטעו הסבות:
פרג לזהט קאש וצפרן אהב ורכי-בשם,
ביחד עם זקנו של מלך^(א) הדור בארנמן-נאניו,
קני בך-פריצים^(ב) מסתובב עולים ונאחזים בנדר,

^(א) מרת, הנקרא царская борода Haiserkrone.

^(ב) מרת, ששמו בלשון רומיה-הקמנה чрыченый паны.

תולים בזכותם סרבנים, כום לבנה וכום של יקניטון,
 וסבבי פול יפה עלה ו,בגרי צוענים" מבהיקים.
 ויובל היות, אשר אז רוח של אביב מרחפת
 לרחב ערבות ומלואן - ושמש נדבות בארץ...
 יוכל היות! אלא לאחר שפסקה בקוצי הנדר,
 פורשה מחצר המשפחה, ועברה החומה הנבוכה,
 וחדרה בער שבבת הברנל, - תש פחה והיתה בהרת,
 כחם אהבהב וענם, ועקבי השקכה מאפילים,
 גזלים את נגוכיהאורות, שנאחזו בעטר הפתל -
 ונבלע האור בצל השקכה, והקדל הצל ונעשתה
 שקכה מכאן ומכאן, שקנה על שמונה העשרה
 נפש האדם, שנתנו במאמר ב,שרקלון החדש.
 והעריב עליהם היום וקלו כל שירותיהם,
 החשו איש בפנתו, איש איש ופגעו ואסונו,
 איש איש ונגעי לבבו. אלא שקסא אסונם
 באשר קסא כם לבם ולא נועז השמש לחממו.
 מתה בהרת האור...

אחד האסירים:

- עוד יום אחד חלף ואיננו...

אחי, ומה יהיה מקר, בבא שת חלוק ה,בלנדה"?

שעה זו יפה מאד לחקון הכף שושבכה:

קלטה רגל ה,מנטי" בפרוודור, העמדו, משלקות"?

האסיר השני:

- צריך להביט ב,ואבי"א, אם אין חשע, שוקרי"א, חלילה,

(א) מרח, שכך שבו בלשון רוסיה-הקפנה.

בלשון האסירים: (ב) מרק. (ג) חיילים. (ד) שומרים. (ה) נקב בולת לראות

בו מה שנעשה בחדר האסירים. (ו) כדיקה.

והיום מנעב הרוח"א, מריח, מחטט בקמטמו.
איפה נמצאה הדיז?

האסיר הראשון:

— חז עומדת בצלוחית
צרוכה פשת-נגד ושם רומי על גבי הצלוחית.
תחנה חקמת הרפואה וכותה יגן עלינו!
דוקטור, מה שמה של הרפואה?
אסיר שלישי:

— קליום הפרמנגני.

האסיר השני:

— כבודו מונח במקומו! ואנו מה נעשה מחר?
המצא לי, שוחט^ב וחוט — ואנש לתפירה ולתקון.
אסיר אחד:

— סילין, סלמי איז? יעמד, אחא, ואעלה...

ועיני הקהל נסבו אל מול פני סילין היפה.
דוקם קם וצחוק קל מרחף על שפתיו היפות,
מבליט חוהו הרם, מרים את כתפיו הרחבות,
צועד ברנל ישרה, כאלו נה שב מלכד סלבה.
ננש אל כהל-התנור ועומד מחכה לשני.
מהר אליו פסך הנוץ שבחבורה: אדמוני
ויסה-עינים, והוא סיס, ועמד הקהל עליהם.
טפס על כתפיו ועמד בקשוט ידים ורגלים,
שמאלו אוחזת בזו, בימינו פתח את דלת
מעשנת התנור, שם גנזים הטרפה-ופסולה:
סבין ו-חציר^ב ועט, כל חמדת הטרקלין החדש.

(^א) פקיד. (^ב) סבין. (^ג) טאבאק.

תלואים קל עיני הקהל בשנים לראות מה יעש.
 לקח הקטן ה.ש"ס הסבין מפחבא התנור,
 באהבה רבה לווחו מבטי קל ה.חבריא.
 חביב הנה עליהם וחביבים יסורי שמירתו
 (ישן אסורים לאסיר סבין, כל-רתיקה ומבק).
 קבל אותו סימון הנבאי וישב בסנה,
 ועמד עליו הקהל, צופה לדעת מה יעש.
 וקבה תפר הבף: עשה שתי שורות נקבים,
 נקבים קטנים, בשגי חלקי הבף שושקרה,
 נקב מבאן ומבאן, מקבילים איש לעבר אחיו.
 נועץ חדו של סבין ומגלגלו תרש בזהירות
 בין אצבעותיו הנפות, עדי חלוף חוד הסבין
 עבדים של דמגי הבף ויצא מעבר השני.
 וחוט דק נעץ בנקבים בקצה שתי שורות הנקבים.
 הוציא שני קצות החוט והצליב אותם להביאם
 שנית בנקבי הבף, עד תם כל שורת הנקבים,
 מתחם בכח והדביק חצאי-הבף היטב-היטב.

אסיר אחד:

— יפה עבודה, שיש עמה משיחה של רעים.
 כלום המסידה משום שנהנו בקלא, רבותי?
 נא ילמדוני: מי עשה הפטר הראשון בעולם?

נסלנו דעות הקהל: זה אומר כן וזה כבה.
 מלך הנה — קצין עם: — עד שנענה אחד:
 היה ילד ופרפר, ויהיו שניהם עלזים,
 שניהם חסשים לנפשם בשדה בקמה עם שמש.
 ולקט הילד משגלי השדקה מלא חסגיו הקטנות.

לִזְקֵן וְזִרְקָן, וְכֵן יַעֲשֶׂה הַרְבֵּה מְעֻמִּים.
 וְהִנֵּה כִּם נִשְׁוּ - וּמֵצֵא דְנִגְנוֹת הַדְּרוֹת לְשַׁעֲשֻׁעוֹ,
 אֵלֵא שְׁהִרְבֶּה לְלִזְקֵן וְלֹא מֵצֵא כִּהֵן קִרְת־דְרוֹת.
 וְנִתְקַל בַּפְּרָר, וְהוּא נֹאֵה מִשְׁקֵל־הַדָּגָן
 וְיִסֶּה מְקַל הַדְּנִיּוֹת - וְהִרְץ אֶתְרֵיהֶו לְתַסְשׁוֹ.
 וְנִמְלֵט הַפְּרָר עַל נִשְׁוּ וְהַנְּשֵׁר יִזְלַק אֶתְרֵיהֶו.
 כִּי הַפְּרָר קִשֶׁץ נְכוּב - וַיִּכֶם עָלָיו רֹדְפוֹ קִשְׁלָה;
 בְּתַסְשׁוֹ לְרֵאוֹת קִצִּירוֹ הַסִּיר הַשְּׁלָה לְרַנֵּעַ, -
 וְהִקְבֵּה דְהִקְוֶה־בּוֹ נִשְׁוּ עַד שֶׁלֹּא יִכּוֹל לְהַפְרֵד.
 וְשִׁמְרַע עַל אוֹתוֹ הַפְּרָר עַד - נִסְתַּחַה נִשְׁוּ קִיד אֶתְהִבּוּ.
 רְאוּ וְלִמְדוּ מִמֶּנּוּ הַגְּדוֹלִים לַעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֵׂהוּ.

אסיר אחר:

כִּלְא רֵאוֹשׁוֹן קְעוֹלָם לֹא נִבְנֶה, אֲךָ נִכְרָא בְּמֵאֲמַר.
 בְּיֹזֶם קִרְא אֵל אֶרֶץ וְשָׁמַיִם הָיָה הַכִּלְא הַגְּדוֹל.
 עוֹלָם וּמְלֹאוֹ, - וַיִּקְוֶם יֹאמֵר לְבֵית־הָאֲסוּרִים,
 בֵּית מְרֻחַ - וְצִיר, רַחֲב־רַחֲב יָדַיִם - לְהַסְגֵּק.
 כִּלְוֹאִים בּוֹ קַל בְּאֵי־עוֹלָם קְרֵתוֹקוֹת נַחֲשֶׁת וְעוֹסְרֵת;
 בְּעַל מְסוּרוֹת אָבוֹת וְעִבּוֹתוֹת שֶׁל קוֹרוֹת דָּוָר נִשְׁבַּח מְעוֹלָם,
 בְּמוֹסְרוֹת תְּקִי הַתְּהוֹוֹת וְצִיר מֵאֵין וְאֶסֶם,
 וְהָיָה בְּעַרְפְּלֵי בְּרֵאוֹשִׁית עַל סֶף הַבְּלִיּוֹן וְהַחַיִּים.
 וְנִמְרִי גֵזֶר קִיבָה שׁוֹאֵלֶת וּפְרִי־הַדְּרִבָּה מְקַסְדֵּת.
 כִּלְוֹאִים בְּאוֹתוֹ בֵּית־סֵהֶר: יִכְלֹת' הַדְּרִבָּה וְחוֹלְגִית,
 רְתוֹקָה לְשִׁלְד וְלִגְיָדִים, וְיִתְקַמֵּה בְּשַׁעֲבוֹד שֶׁל חוֹשִׁים;
 מִחַ וְעֲצָבִים בְּסִיג חֲלִיפוֹת קָר, חֵם וְכִלְקָלָה,
 יִסִּי, עֲבָדוֹ שֶׁל וְקֵן, יִלְאֲמִיּוֹת' וְסִדְרֵי אֶקְלִימִים,
 וְיִרְצוֹן חֲסִישֵׁי מְסִרְסֵר בְּאֲזוֹקֵי סִבָּה וּמְסַבֵּב,
 אֶמֶת' נִתְנָה בְּשִׁלְשָׁלוֹת מְעַסְרוֹת וְצִדּוֹת־מַעֲשֵׂיָהּ,

וְאִמּוֹנָה כְּרוּכָה בְּעַקֵּב הַתְּסַתְּחוֹת עֲסָמִים ,
כִּלְא רֵאשׁוֹן בְּעוֹלָם לֹא נִבְנָה , אֵךְ נִבְרָא בְּמֵאֵר !

אִסִּיר שְׁלִישִׁי :

אֲשֶׁרִי אֵנִי שׁוֹבְתָה לְרֵדָת לְעִמֵּק הַעֲגִין ...
הַשְּׁלֵמָה מְלֹאכֶת הַקֶּף ! יַעֲמִדוּ מְבִינִים וּמְבַקְרִים ! –
יֵצֵק מַיִם בְּקֶף – וְלֹא נִשְׁפָּךְ אֶרְצָה אֵף נֶשֶׁף .

אִוְרוֹ שְׁנֵי קַל הַמְּסַבִּים . תְּמַהִים לְמַעֲשֵׂי יְדִיו :
דוֹמָמִים יִשְׁבוּ , וְדוֹמָם סָגְרוּ עֲלֵיהֶם הַחוֹמוֹת ,
תְּמַהוֹת , מְאֻזְנוֹת אֵל שִׁיר אֲסִירִים בְּמַחֲזֵר הַעֲלִיזִין :
קִימָה נִבְדֵּל כַּתוּף הָעוֹלָם הַיָּשָׁן , וְעִשְׂרוֹ
נִגְשֶׁר מֵעַל בְּהַדְּגָלְנוֹ ...

פִּילִימוֹפּוֹל , תְּרַמִּיָּה , בְּמֵאֵר-וְחוֹפֵשׁ .